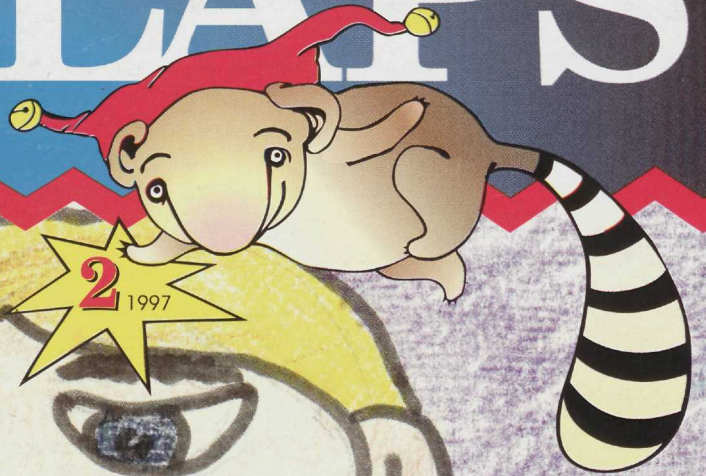

HEA LAPS

Hind 11 krooni

2 1997

LEGO saade
Barbie sõbrad
Sarvikud

Helikopterid
AUTOPOSTER

Seekord käis Triibu-Liine Nessuke ringi niisuguse küsimusega: **Mis on Sinu meelest Eestis hea?** **Mis võiks parem olla?**

Liina (pildil koos sõbra Mozartiga):

Hea on see, et
meil on päris oma
riik ja saame ise
otsustada oma
asju.

Parem võiks olla,
kui kõik vanemad
teeniksid nii palju

raha, et nende lapsed saaksid käia niisugustes ringides ja trennides, nagu neile meeldib, käia kinos ja teatris ja veidi rohkem maiustada.

Maria:

Head asjad on minu
meelest suvi, sünnipäev,
kiitmine.

Halb on muudkui tuba
koristada.

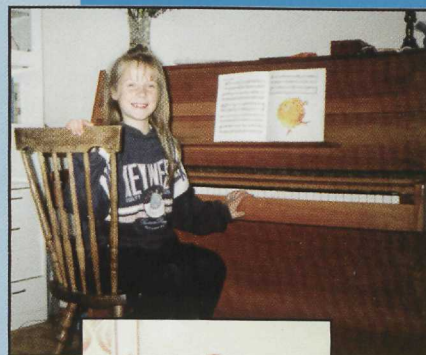
Palju õnne kirjanik **Tiia Toometile**,
kellel oli 9. veebruaril esimene juubel! Kõik head
lapsed soovivad talle lisaks "Vana
aja lugudele", "Kodustele as-
jadele", "Kaltsutitele ja puuho-
bu-sele" ning teistele juba ilmu-
nud raamatutele palju uusi teo-
seid! Hulganiisti uhkeid kaltsutit-
tesid ja puuhobuseid Tartu Män-
guasjamuuseumile, mida Tiia
Toomet juhhib!

Tiina:

Hea on see, et meil
Eestis on toredad õpeta-
jad – eriti meil Rakvere
Gümnaasiumis ja
Lastemuusikakoolis.
Mul on tore perekond ja
head kassid.

Parem võiks olla kas-
side ja koerte elu, neile
tuleks asutada rohkem varjupaiku. Inimeste
palgad võiksid olla suuremad ja hinnad poes
väiksemad.

Maria R:

Eestimaa talv on
kõige parem. Minu
klaverioõpetaja
Teppo on ka kõige
parem.

Minu kodukohas
Ruilas võiks olla ro-
hkem lapsi ja nende
jaoks võiks olla ro-
hkem mänguväl-
jakuid.

Marek:

Minu meelest on Eestis
hea see, et lastega on
hakatud rohkem tegele-
ma.

Aga rohkem võiks üles
näidata entusiasmi loo-
duse vastu.

24. veebruaril 1918 kuulutas Päästekomitee – Konstantin Päts, Konstantin Konik ja Jüri Vilms – Eesti Vene Impeeriumist igavesti sõltumatuks vabariigiks. Meie rahvas sai ligi seitsmesaja aasta järel esmakordselt peremeheks oma põlisel maal.

Sellest ajast on 24. veebruar **Eesti kõige suurem pidupäev**. Vähe on järel neid, kes võivad oma võivad oma mälestustes meenutada tollaseid sündmusi. Minagi saan kirjutada vanematelt inimestelt kuuldust ja kirjeldada mõnd olupilti oma lapse- ja koolipoisaaastatest Eesti Vabariigi esimestel aastakümnetel. Vaevalt kaksikümne aastat kestis Eesti esi-mene iseseisvus. Järgnesid viiskümmend okupatsioonide aastat sõja ja ränga ülekohtuga meie rahva vastu. Aga ega ka üürikest vabadust Eestile ei kingitud – iseseisvus võideti kätte Vabadussõjas tuhandete meeste elu- ja verehinnaga.

Vabadussõda oli sügaval rahva mälus, mu koduküla mehed olid kõik sõjas olnud, minu isagi läks kaheksateistkümneseitsõdima. Kui külamehed jõuluajal või jaanipäeval õllekruusi ümber kokku said, räägiti ikka sõjasõidust. Poisikesena seadsin end, kõrvad kikkis, meeste põnevaid jutte kuulama. Räägiti sellest, kuidas punaste ratsavägi oli mõõkadega raiudes peale tunginud ja sai kuulipildujatega maha niidetud. Külmajudinad ihule ajas jutt kottpimedal ööl vaenlase maal luureretkel käimisest. Rongi polnud ma tollal veel näinud, aga soomusrongist sain ettekujutuse küll: see sõitis suurtükist ja kuulipildujatest tuld andes otse vaenlase väe hulka. Meeles on naabri-mehe jutt sellest, kuidas ta surmväsinult oli vahipostil magama jäänud ja oleks äärepealt sõjakohtu alla antud. Mehel tulid sellest kõneldes pisarad silma.

Eesti kaitsevägi oli rahva silmis austustväär ja endastmõistetavalt teigi iga noormees läbi kaitseväeteenistuse. Peeti õnnetuseks, kui mees sõjaväkke ei kõlvanud. Keskkoolis oli õppeaineks riigikaitse. Igal kevadel olime väliõppustel Tondi sõjakooli juures. 1940. a. juunis marssisime paraadriivis mööda kindral Laidoneri eest. Meie, koolipoisid, olimegi viimased, kellele kindral Vabadussõjas langenud õpilaste ja õpetajate mälestussamba jalamil kõneles...

Maa, mis sadu aastaid oli kuulunud parunitele, jagati sõjast tulnud meestele ja maata peredele taludeks. Vanade külade kõrvale, endisele mõisapõllule raiuti üles, uued elamud. Riik aitas ehitada. Rajati aiad, istutati puid – kerkisid asunduskülad. Ühele neist anti ilus nimi – Ehavälja. Ühisel jõul osteti masinaid, kaevati kraave, aeti üles uudismaad, muretseti tõukarja. Lapsedki tegid tööd, kuidas suutsid. Igas peres oli leib laual, kasvas jõukus, noored said hariduse.

Talude piim toodi meiereisse, tehti võid. Eesti või läks välismaale. Kodukandi Paadremaa võid hinnati Berliinis kõrge auhinnaga. Poisikesena käisin külakorras oma ja naabrite piima meiereisse viimas. Piimaühistu asutamise juures oli minu vanaisagi olnud, nii et tööstuse

avamisel tohtis ta esimesena oma piima ära kallata, ja sellest ajast kandsid meie piimakannud numbrit üks. See oli natuke nagu uhkuse asi ka.

Raudtee tuli lähemale. Tee oli kitsarööpmeline, vedurid-vagunid väikesed, aga sellegi poolest olid rongid tragid nii reisijaid kui kaupa vedama. Eesti raudteevõrk oli tihe. Kaugemad sõidud tehti ikka rongiga. Karuse jaamas oli alati palju rahvast: saadeti linna kooli sõitjaid või oodati sealt tulijaid.

Vabariigi aastapäeval heisati kõikjal riigilipud. Rahvuslippu austama õpetati juba koolis. Algkooli kolmandas klassis kingiti igale lapsele laualipp. Skautidena teadsime: kuni sini-mustvalge lehvib Pika Hermannitornis, seni kestab Eesti riik.

Kahel päeval aastas oli kogu maa lipuehtes: Vabaduspäeval ja Võidupühal. Nende päevade tähendus oli kõigile mõistetav: iseseisvus ja võit landesveeri üle Võnnu all. Alaliseks on meelde jäänud Võidupüha aegne koduküla: rohelusse uppunud talud haljendavate põldude ja puisniitude keskel, igal lipp kõrgel taeva all.

Vähem meeleolukas polnud saanisõiteltsimajja aastapäeva-aktusele, samuti kaitseväeparaad ja õpilaste tõrvikutega rongkäik Tallinnas.

Harri Jõgisalu

Ligi paarkümmend aastat tagasi hakati valima meie rahvuslille (rahvuslinnuks oli tollal juba valitud suitsupääsuke). Korraldati küsitlus: "Milline taim sobiks kõige enam rahvuslilleks?" Vastajate hulgas oli kõige enam kooliõpilasi ja kaasa löid koolieelikudki. Enim hääli kogus rukkilill. Eestlased on ammustest aegadest seda lille armastanud ja hinnanud – kasvab ta ju meie leivaviljaga koos, eks teda seepärast rukkililleks kutsutakse. Laulepeoliste pärgades ja kimpudes on alati olnud rukkililli. Rukkilillesinine on ju üks meie lipuvärvidestki!

Rukkipöllul

kasvab meie rahvuslill

Slaid: Edgar Kask

Sinine korv?

Kui suvi on kätte jõudnud, paistavad põlluserval ja rukkikõrte vahel silma sinised õitekõrvad. Lähemalt vaadates näeme, et väikestest teravatipulistest lehtedest moodustunud munakujulises "korvikeses" on koos palju õisi. Sisemised on tumedad, putkjad ja väiksemad; välised – äärisõied – suured, lehterjad ja sinised. Need teevadki õisiku (mida kutsutakse korvikuks) hästi silmatorkavaks. Õied püsivad erksatena 3 - 4 päeva. Selle aja jooksul külustavad neid mesilased, kes koguvad oitest mesinestet. Õielt lennates kannavad nad edasi ka õietolmu ja tolmeldavad niiviisi rukkilille õisi. 3 - 4 nädala pärast valmivad viljad – ühe seemnega seemnised, mis on üleni karvased, ja lisaks kõigele on ühes otsas veel väike karvatutt. Need jäävad inimeste riiete, loomade kar-

vade ja viljakõrte külge kinni, osa satub ka seemnevilja hulka. Nii kantakse rukkilille viljad koos seemnetega teistesse paikadesse, sobivas kasvukohas idanevad nad 8 - 9 päeva möödudes, ja juba samal sügisel võib näha noori taimi. Kui põldu üles ei künta, kasvavad nad kevadel edasi. Taimed kasvavad kiiresti – esimesed õied ilmuvad juba jaanipäeva paiku ja viimased rõõmustavad silma veel esimeste halladegi ajal.

vade ja viljakõrte külge kinni, osa satub ka seemnevilja hulka. Nii kantakse rukkilille viljad koos seemnetega teistesse paikadesse, sobivas kasvukohas idanevad nad 8 - 9 päeva möödudes, ja juba samal sügisel võib näha noori taimi. Kui põldu üles ei künta, kasvavad nad kevadel edasi. Taimed kasvavad kiiresti – esimesed õied ilmuvad juba jaanipäeva paiku ja viimased rõõmustavad silma veel esimeste halladegi ajal.

Ikka koos inimesega!

Rukkilill on inimtegevusega seotud iidsetest aegadest peale. Kui hakati põldu harima, leidis lill endale sobiva paiga teraviljapõllul. Kuigi ta võtab toitaineid ja vett leivavilja kõrvalt, pole rukkilille tema ilu pärast kunagi umbrohuks peetud. Ometi

ohustas keemiline umbrohutõrje ka rukkililli. Viimasel ajal on neid saanud jälle rohkem, sest paljud põllud on söötis ja enam ei kasutata nii ohtralt kemikaale.

Rohkesti kasvatatakse neid aedadeski: tüüpiliste siniseõieliste kõrvale on ilmunud purpursete, lillade, roosade ja valgete õitega vorme. Rukkilillest saab ka sinist värvi, tema õite leotist on kasutatud silmakompressiks ja põiehäädade korral.

Rukkilill kuulub suurde jumika perekonda. Tema ligi 600 sugulasest elab suurem osa Eurasia mandril, mõned on rännanud ka Ameerikasse ja Austraaliasse. Eestis on neist ainult 8. Oma sugulaste hulgas on rukkilill täiesti erandlik: ta on ainuke siniseõieline ega kannu teistega ühist perekonnanime.

Aino Kalda

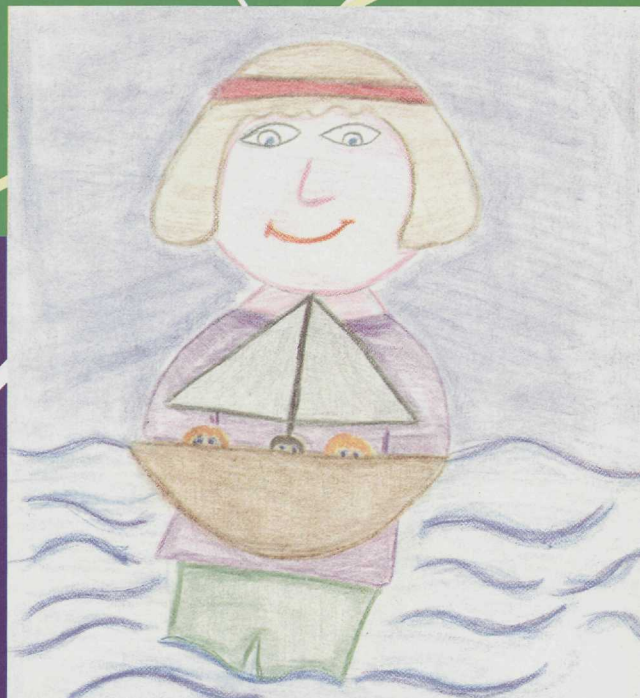
Harald Rajamets
**Suur Tõll
 tõttas appi**

Ennemuistsel ajal oli saarte lastel vaba voli ületada Soela väina, sõuda Sõrvele või Käina Saaremaalt, või Orjakule murjamarjakorjakule. Hiiu lapsed Suurel Tõllul abiks käisid naeripõllul, rohisid ja laulu löid, teiselt põllult herneid söid.

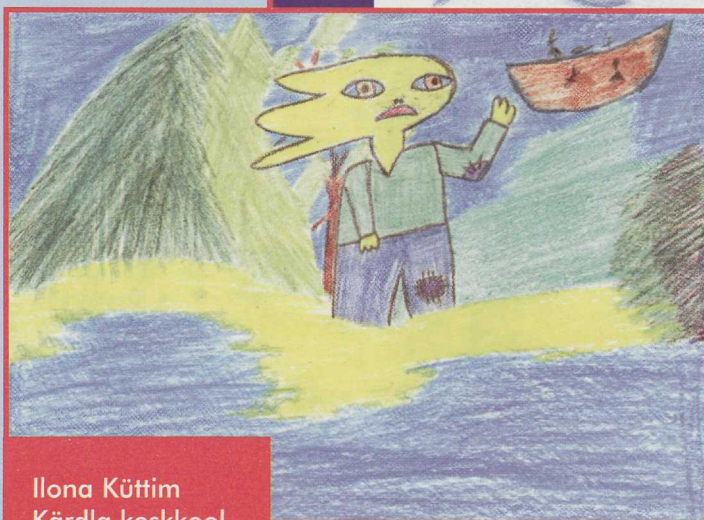
Ükskord juhtus jube juhus: tuul nii tugevasti puhus, väinalt tõusis vägev maru, ei nüüd saanud üldse aru, kus on vesi, kus on taevas. Maru mühises ja lõõtsus, laevukene kõikus, õõtsus. Lapsed, keda maru loopis, olid upu-ohus hoopis, tõstsid valju hirmukisa: "Appi, ema! Appi, isa!"

Kuulis laste kisa-nuttu Tõll ja tõttas appi ruttu. Väinal küll on põhi all, aga hirmus sügaval, nii et Tõll, see vahva mees, sumas lausa vööni vees, kuid ta tõstis paadi üles, kandis Hiiu randa süles, pani märjad lapsed maha Jausa kiviaia taha, päästis viimase kui hinge. Kõige märjem laps, üks Inge, piuksus: "Onu Tõll, aitäh! Ilm on täna tõesti päh!"

Nüüd aga loota jääb meil vaid, et nad kähku kuivaks said, siis on lõpp sel lool ju hea. Muud ma sellest loost ei tea.

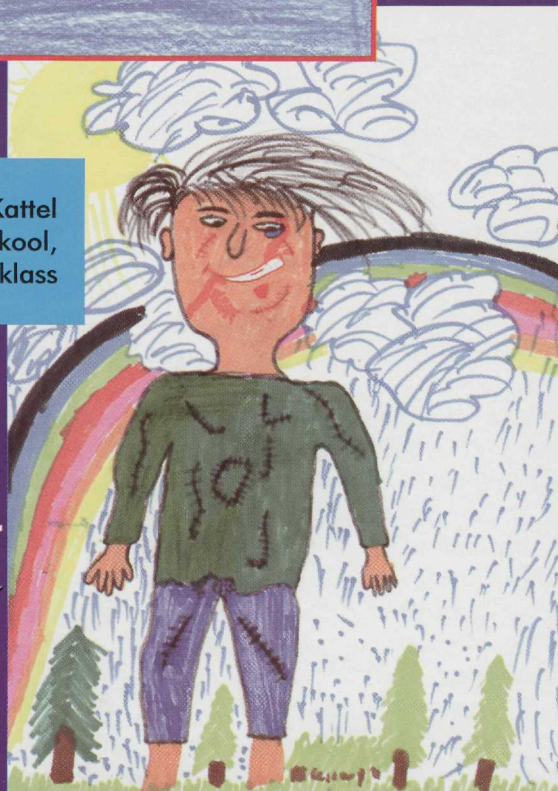

Kai Mikk
 Kärdla keskkool,
 6.b klass

Ilona Küttim
 Kärdla keskkool,
 7.c klass

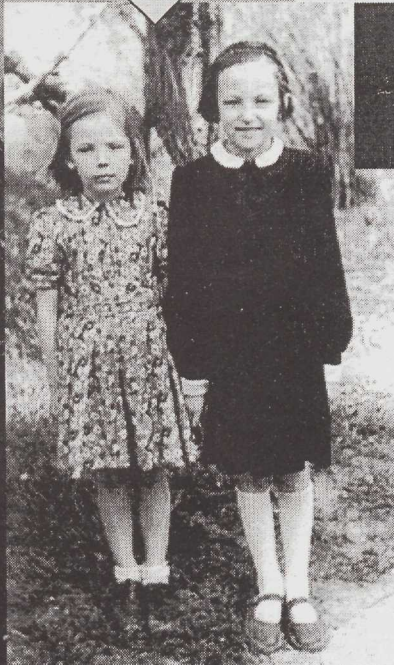
Raigo Kattel
 Kärdla keskkool,
 5.a klass

Tere, sõber!

Asta Põldmäe
(pildil paremal)
koos esimese klassi
pinginaabri Tiuga.

Marie Curie. Veel hiljem kaugelt sugulane tädi Alma. Ja tänapäeval oma tööd tõsiselt ja hästi tegev eesti kirjanik – sellega tahaksin sarnaneda.

☼ **Kas oled saanud kahte? Millises õppeaines?**

Olen saanud ikka, küll mitte tunnistusele. Õppeainet ei mäleta, küllap oli neid mitu.

☼ **Parim sõber koolis? Praegu?**

Minu pinginaaber Eda ja pärastpoole Imme Viidalepp. Praeguse jätan enda teada, et teisi mitte solvata.

☼ **Kelleks tahtsid saada?**

Moekunstnikuks. Sportlaseks. Botaanikaai aednikuks. Kirjanikuks.

☼ **Sinu ilusaim päev lapsepõlves?**

See, kui ma sain selgeks jalgrattaga sõitmise: äkki lennata tuttavil maastikel nagu lind. Ja vanaema on nii lähedal, ja leiva järel käid ära nagu lips, ja vaevalt jõuad mõelda, kui juba oledki veskitammi all ja saad ujuma minna. Hiljem hakkasin jalgratast kartma ja liiklusreegleid ei ole saanud selgeks kunagi.

☼ **Kas Sul on lapsi? Mis on nende nimed?**

On küll. Nende nimed on Paavo ja Hando. Nad on suured mehed ja Handol on eneselgi väike tütar, kes on seni minu ainus lapselaps. Ta nimi on Eva-Maria ja ta on peaaegu üleni ainult juuksed.

☼ **Millega tegeleksid, kui oleksid praegu laps?**

Õpiksin hästi varakult ära mitu võõrkeelt. Õpiksin hästi uisutama. Hoiaksin rohkem oma ema. Mängiksin õdedega. Ei istuks enam niisama tühja klaveri taga aega täis, kui klaveriõpetaja ei ole kodus. Ja katuksin aru saada, kui hea on olla, kui mitte kuhugi ei pea õudselt kiiresti minema ja mitte ühtegi kotti ei ole käes.

Meie kenda

ASTA PÕLDMÄE

☼ **Lemmikraamat lapsepõlves?**

Lapsepõlves ma ei vajanud raamatuid selles mõttes nagu praegu – otseku teatavat ülempiiri, milleni inimene oma sõnalisel väljendusvõimes ulatuda võib, et siis omaenese suutmist või suutmatust selle pinnal mõtata ja lõuga pisut-pisut kõrgemale sikutada. Aga mind vaimustas, kuidas raamatus minu ees lahti rulliti mingi tundmatu elu – Piibeleheneitsi elu, Iljini "Neljanda kõrguse" Gulja Koroljova elu, Nukitsamehe imelik metsaelu, kass Otu, laevakoer Tuha, neegripoiss Sampo elu. Kes neid kõiki mäletab.

☼ **Lemmiktoit?**

Kartulipuder. Kuremarjakissell. Odrakarask või ja piimaga.

☼ **Lemmikvärv?**

Suvetaevasinine. Hästi sügav kirsipunane.

☼ **Lemmiktund koolis?**

Selline, kus sai midagi kätega teha.

Joonistamine, isegi tööõpetus, kus vestsime puust vasaraid ja lõikasime plekist piparkoogivorme. Selsamal põhjusel meeldis teha geomeetriavihikusse jooniseid. Kirjandus ja emakeel olid midagi liiga enesestmõistetavat, see oli rohkem elamine.

☼ **Kõige ebameeldivam tund?**

Koorilaulutund, mis oli kõige viimane ja kus tuli tühja kõhuga seista püsti lombaka kõikuva pingi peal. Muidu mulle koolis väga meeldis, kool andis mulle sõbrad.

☼ **Kas Sul on eeskujusid või lemmikangelasi?**

Hulk aastaid õppisin ma mitte endale, mitte õpetajatele ega kaaslastele (näitamiseks), vaid emale. Soovits mitte petta tema ootusi, olgu küll, et ta neid otsesõnu ei väljendanud. Ma ju ei kartnud teda, ta oli hea. Jääb siis vaid arvata, et ma teisiti ei tundnud end ema väärilisena. Natuke vanemas koolieas oli mu lemmikuks naine, kes tõesti oli kangelane – keemik

Ü

ks mees raius oma perele maja üles, sest kirves ja saag tundsid endid temaga nagu omas kodus. Ja mees ise nõndasama:

tema lapse-eakodu siin oligi seisnud, kust vanaisa-vanaema nüüdsiks juba läinud mulla alla puhkama.

Uus maja aga kerkis endisele ümber nagu valge särk ja tasapisi sulasid vana maja kitsad seinad selle sisse ära. Nii, nagu poleks neid kunagi olemas olnudki. Ainult õunapuud ümber maja olid õites ja endised. Õunapuud, mis ei paistnud vana maja kadumist märkavatki. Oli ju uus – nii nagu ta oli – endisest heledam ja suurem, astunud neile lihtsalt samukese lähemale.

Ja mees otsustas – nad ei hakkagi märkama. Kodu on kodu, kättenäitamist ta ei vaja.

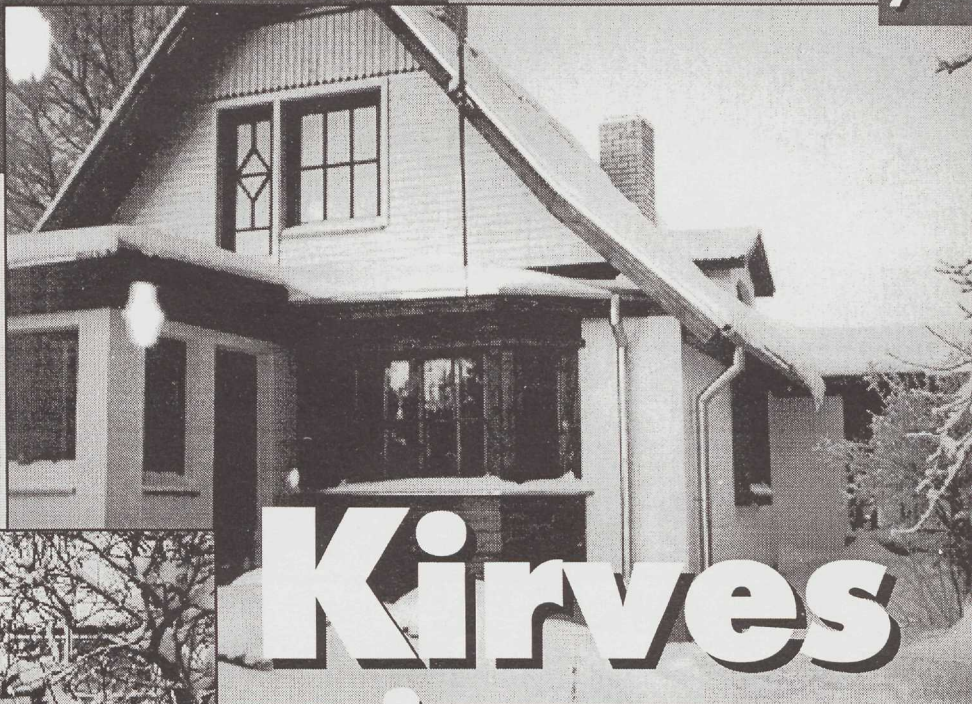
Kord talveõhtul tõi mees lakast alla oma kooliaegsed suusad ja sõitis läbi lume vanale raudteetammile. Ta otsis oma perele jõulupuud.

Seegi töö oli talle tuttav ja saag ja kirves nagu alati valmilt vööl. Ta suusatas läbi vaikse Vöhmuta mõisa, kus talle tõusis suhu koolivend Hando Runneli laulusalm:

Mu sünnipaik on Vöhmuta.

Ma ise väsind, vöhmuta.

Sellepärast siis mehe suusad ei tahtnudki sõita nagu enne! Või olid

Kirves ja saag

nad liivatatud? Sellepärast siis vajutaski vati-kuub viimasel ajal nii raskesti mehe õlgu.

Täpselt nagu selga seotud langevari.

Mees äigas üle otsa ja rühkis edasi.

Agas jõulupuud leidis ta ometigi uhke. Sirge ja kohev, seisis see üleval teetammil keset laiu lepa-pöösaid.

Kodus torkas mees kuusepuu läve ette lumehange. Terve pühadeaja säras puu õues küünlaluledes. Valgesse ja sooja majja, kus jõuluvana lastele kinke jagas, paistis see nii, nagu oleks puu seisnud kõikide keskel toas.

Ainult et ega see puu ei olnudki harilik.

Tema alumistel okstel, seal, kuhu lepaoksad olid suvel sirutanud oma sõrmed, seisis tüve ligi tühi ja kõle, unustatud linnupesa, sammal, puupuru ja paar lepalehte pehmeks põhjas. Pesa nagu pesa ikka, lihtsalt et seal ei elatud.

Ja jõuluõhtul tuli tasakesi läbi oksate üks lapsekäsi ning asetas pessa pisikese papist päkapiku.

Töö tahtis teha ja mees ehitas edasi. Jälle uutele akendele riputas pe-

renaine punased kardinad ette.

Kui nüüd mehele taas koolivenna laulusõnad meelde tulid ja väsimus lausa maha tahtis murda, sabisesid alumised kuuseoksad väheke, ja töö toimetas justkui ise ennast lõpuni. Ja kellegi nähtamatu pihk pühkis veel raielaastudki õhtul kokku. Kuusepuu aga, mis ime küll, olid juured alla tulnud, õitses üleval ladvas veretav käbiring.

Mees ei väsinudki enam üldse, isegi mitte siis, kui kogemata oli üles võtnud koolivend laulurea. See justkui oleks kaotanud oma salajase jõu.

Ja mis muud tal üle jäigi!

Sest linnupesa ei seisnud nüüd enam tühi iial. Seal elas päkapikk, kelle tillukesi asjalikke jalajälgi oli täis kõik aed ja ukseesine. Ja need harvad korrad, kui ta vahel puhkaski, tegid tema eest jälgi lapsed.

Tööt-öelda üsna sarnaseid. Ära vahetamiseni.

Asta Pöldmäe

Selles jutus kirjeldatud majast ja lastest on kirjanikul pildidki olemas. Kui hästi vaadata, siis paistavad ehk päkapikujäljedki?

Lindude toidulaud

Oues oli lindude toidulaud. Seal käisid leevikesed ja tihased. Ühel hommikul ärkasin üles ja oh imet! Toitu nokkisid papagooid! Neil olid kirjud kuued seljas. Nad tulid akna taha ja koputasid aknale. Papagooid palusid luba tuppa tulla. Ma lasksin

linnud tuppa. Nad hakkasid veel süüa otsima. Kapi peal olid kommid ja küpsised. Kui nad seda nägid, lendasid kohe sinna ja sõid kõik ära.

Nüüd olid papagooid õnnelikud. Ära lennates linnud tänasid ja lubasid teinegi kord soojalt maalt meile lennata. Mulle lubasid nad tuua apelsini ja banaani. Ma ootan neid iga päev.

Thea Rimmelkoor
Suuremõisa põhikoolist

Kirjalaps

"Talverõõmud".
Anu Saat,
Metsapoole põhikoolist

Valdemar

Elas kord Valdemar. Ükskord ehitas ta kümnekorruselise maja. Mees läks majja ja alustas keldrikorrusest. Keldrikorrus oli aga tema peale vihane ja porises: "Kakerdavad, kooberdavad!" Ka esimesel korrusel ei läinud tal paremini "Edasi, edasi, Eldemar!" Teine korrus nõokis: "Taldemar, Taldemar, tindipea Taldemar!" Kolmas aga: "Kae, kae, kolepea Kaldemar!" Valdemarile tulid juba pisarad silma ning ta hõikas: "Tere, neljas!"

"No-no, Noldemar!" nõokas neljas korrus. Õnnetu mees läks edasi. Viies ütles: "Valdemar, Valdemar, väärt vennas!" Valdemaril olid pisarad kohe läinud. Rõõmsalt läks ta kuuendale korrusele. "Kuldemar, Kuldemar, käi kolikambrisse!" Valdemar hoidis nuttu tagasi ja jätkas teed. Seitsmes sisistas: "Siruli, siruli, sinijalg Sildemar!" Ka kaheksas oli mehe peale pahane ja pahutses: "Kae, Koldemar ka kolikambrist kohale kooserdanud!" Üheksaski oli kisa peale üles ärganud ja ütles: "Üldemar, Üldemar, ületamatu ülbus!" Kümnes kriiskas: "Küll, küll, küürselg Küldemar!"

Nüüd sai Valdemar vihaseks ja lammutas maja ära, ainult viienda korruse jättis alles.

Marek Laurimaa Valtu põhikoolist

Joonistas Annike Lauk
Pärnu Sütevaka
humanitaargümnaasiumist

Minu kodu

Minu kodu on väike.
siin paistab kuldne päike.
Siin on mu ema-isa,
ja vahel kära-kisa.
Ilus on mets maja taga,
kus käin mööda metsarada.
Siin venna ja sõbraga mängin
ja öhtul poen muretult süngi.

Kärt Toomepuu
Loksa keskkoolist

Mis juhtus kord tähistaevas?

Sissejuhatuseks.

See lugu on sellest, mis võib-olla kunagi ammu kõrges taevaalotuses juhtuski. Tegelasteks on kolm olevust: Kuu ja Päike ning nende isa Planeetius. Selle jutu lõpus on selgitus, miks sajab meil mõnikord lund, rahet ja vihma või langeb maale paksu kihina udu.

Head lugemist!

Autor

Umbes kümne tuhande aasta eest valitses kogu Universumit kuningas Planeetius. Tal oli kaks imekaunist last. Tütrenimi oli Kuu, poja nimi Päike. Kuu ametiks oli lasteaias lapsi kasvatada. Päikese amet oli aga puusepatöö.

Kuu kumas heledalt paljude tähelaste keskel kogu öö. Igal pool oli vaikne. Äkki kargas ühe planeedi tagant välja Kuu vend Päike. Kogu planeedi ümbrus lõi helendama. Algas päev.

Tähelapsed koos Kuuga pugesis pehme ja sooja pilveteki alla. Päike hõõveldas kuldpuu küljest pikki laaste, mis teistele planeetidele paistsid nagu kuldpulber. Kuu oli venna peale väga pahane, et see valel ajal tööd tegema hakkas, ja ta lasi valla kõleda põhjatuule ning rahemummud, mis olid tähelastele olnud pallide eest. Tuul puhus Päikese minema.

Seepärast nad nüüd tihti sõdivadki: kord vihmapiiškade, kord rahe või uduga.

Mõnikord tuleb nende vahele välgu ja taevase mürinaga nende isa Planeetius – tähistaeva korralooja.

Kariina Tšuršin Kehra keskkoolist

Atlantis

Te kõik vist teate Atlantist? See on linn, mis vajus tuhandeid aastaid tagasi merepõhja. Aga kas teate ka põhjust, miks ta merepõhja vajus? Mina tean! Lugu on selline.

Atlantis oli linn, kus elasid ausad, puhtad ja korralikud inimesed. Polnud kadedust ega kurjust. Inimesed aitasid üksteist kogu aeg. Kuid kõik hea ei kesta igavesti. Inimesed leiutasid raha. Koos sellega tulid kadedus ja viha. Hakati üksteist tapma, petma ning üksteise tagant varastama. Karistuseks uputas Jumal linna merepõhja. Merepõhjas asuvas linnakeses elavad inimesed tänini. Nad on ausad, puhtad ja korralikud. Keegi ei tapa, varasta ega peta. Kõik on selles linnas samamoodi kui enne raha leiutamist.

Merily Jürna
Kehra keskkoolist

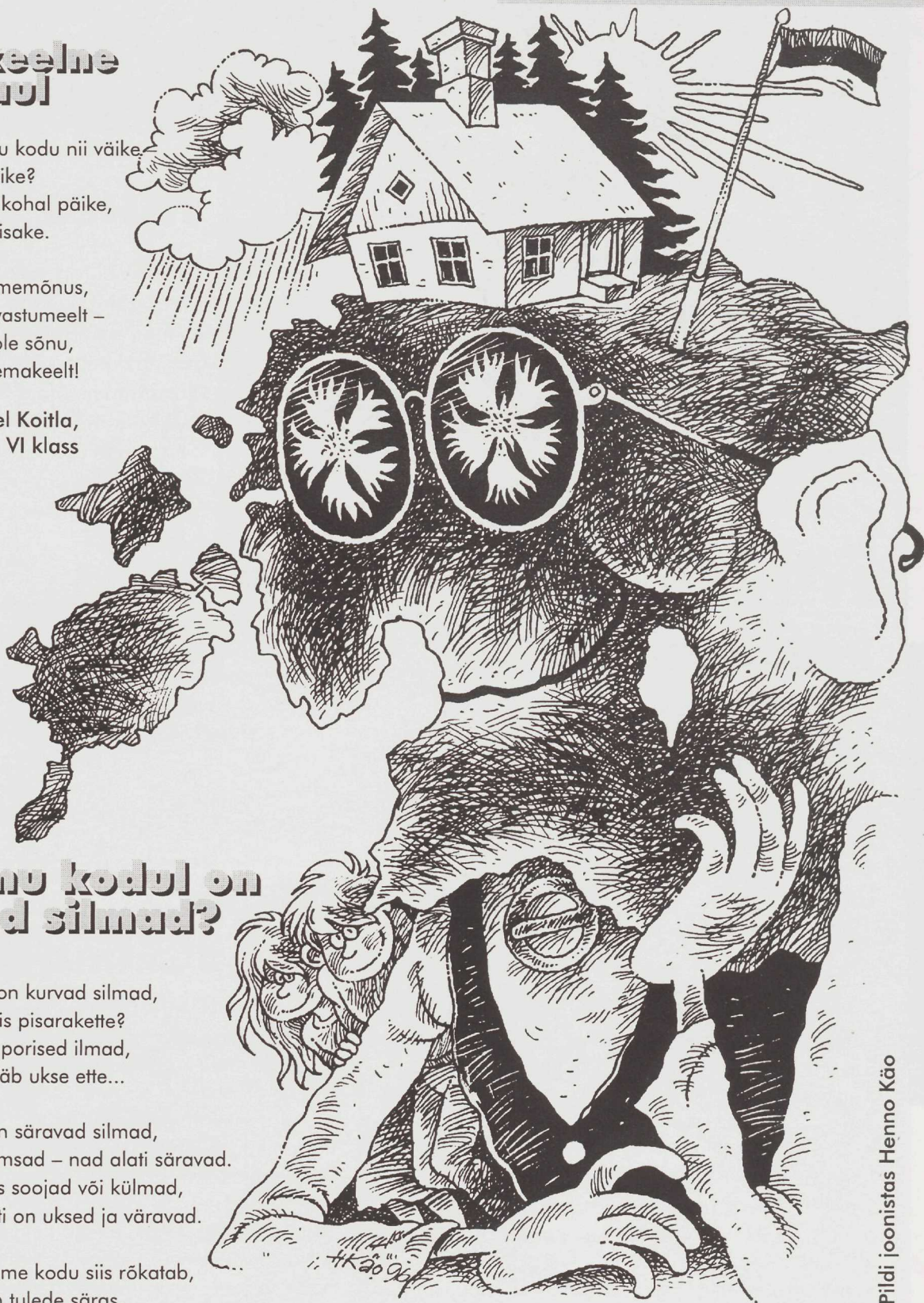

Kidakeelne kodulaul

Miks küll on mu kodu nii väike,
nii väikene, pisike?
Küll paistab ta kohal päike,
küll vihmagi piisake.

On kodus nii imemõnus,
sealt lahkuda vastumeelt –
mul lihtsalt ei ole sõnu,
kuigi kõnelen emakeelt!

Kristel Koitla,
VI klass

Pildi joonistas Henno Käo

Kas mu kodul on kurvad silmad?

Kas mu kodul on kurvad silmad,
aknaklaasid täis pisarakette?
Tuul ja lumi ja porised ilmad,
mustav meri jääb ukse ette...

Ei, mu kodul on säravad silmad,
kurvad või rõõmsad – nad alati säravad.
Olgu ilmad kas soojad või külmad,
kõigi jaoks lahti on ukсед ja väravad.

Tuled heaga – me kodu siis rökatab,
aknaklaasid on tulede säras.
Kurjust tundes ka kodu võpatab,
hoiab, kaitseb, on mures me pärast.

Maiki Voore,
VII klass

Kodumaa

Rannaniidud, metsad ja sood,
järvesilmad ja heinamaad,
liivarannad ja kadakais lood –
selline on mu kodumaa.

Rukkililled silmadeks tal,
südameks põues on paas.
Kivine põld, sinav taevavõlv –
see on minu sünnimaa!

Liivia Ränkson, VI klass

Kohtumine rebasega

Ühel ilusal sügishommikul läksin õue ja nägin Alfat. Alfa on tiigerbokser. Ta kutsus mind justkui sauna juurde. Muidugi ei saanud ma keelduda ja läksin kaasa. Kui ma sauna juurde jõudsin, hüppas selle tagant välja rebanel!

Järgmisel päeval, kui me Tallinnast tulime, siis nägime sedasama rebast.

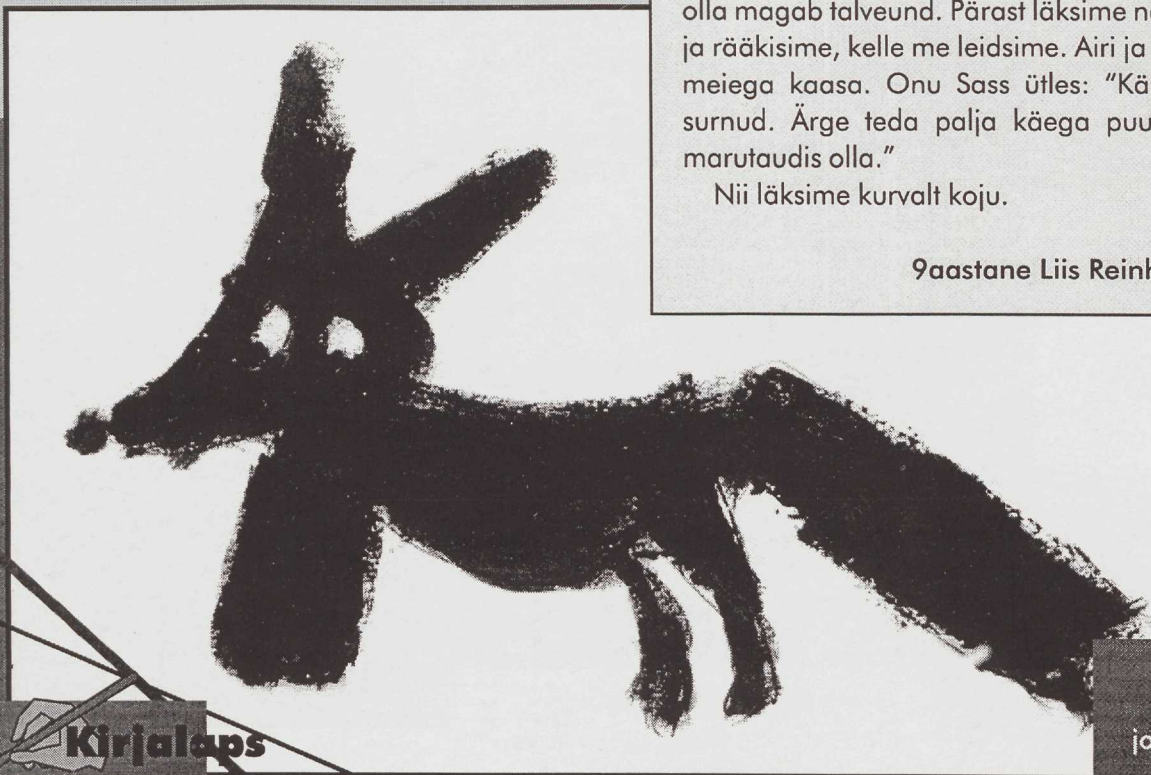
7aastane Märt Reinhold Koljakult

Kurb saatus

Ühel ilusal talvehommikul läksime sõpradega õue möllama. Möllasime mis me möllasime, lõpuks jõudsime sauna juurde. Siis ütles Katre, et läheb nina nuuskama ning kadus sauna taha. Sealt oli kuulda hõiget. Läksime Märdiga sauna taha ja Katre ütles: "Ma leidsin eelajaloolise kivi!" Märdi suureks imetuseks leidis ta sauna alt väikese loomapoja. Katre arvas, et see on kährik, aga Märt naljatas, et see on pesukaru. Kodus tuli välja, et ta on kährikkoer ja võib-olla magab talveund. Pärast läksime naabrite juurde ja rääkisime, kelle me leidsime. Airi ja onu Sass tulid meiega kaasa. Onu Sass ütles: "Kährikupoeg on surnud. Ärge teda palja käega puutuge, ta võib marutaudis olla."

Nii läksime kurvalt koju.

9aastane Liis Reinhold Koljakult

Kirjalaps

Rebase
joonistas
Märt

Kaval-Ants ja Vanapagan kõrviatsat kasvatamas

Elasid kord Kaval-Ants, kes oli ühes talus sulane, ning rumal Vanapagan.

Ükskord otsustanud Ants ja Vanapagan kihla vedada, kumb kasvatab suurema kõrviatsa. See, kes kaotab, peab võitjale maksma koti kulda.

Sügisel saanud nad kokku. Vanapaganal olnud kaasas nii suur kõrviats, millist inimese silm polnud veel näinud. Aga Antsul polnud ühtki kõrviatsat, ka mitte kõige pisemat. Kui Vanapagan Antsu kõrviatsat näha soovinud, vastanud Ants, et tema olevat kasvatanud nii suure kõrviatsa, kuhu mahuks kakskümmend viis suurt karu sisse. Kahjuks oli tal kõrviatsaga enne kohaletoomist õnnetus juhtunud. Nimelt oli kõrviats kasvanud mäe peal. Kuid kui Kaval-Ants hakkas teda varre küljest ära löikama, ei jõudnud ta kõrviatsat enam kinni hoida. Kõrviats oli järsust mäest alla veerenud, nagu õun puu otsast kukub. Hiigelkõrviats oli veerenud mäe all olevasse sohu ja kukkunud kõige suuremasse laukasse. Kui Vanapagan seda juttu kuulis, siis tunnistas ta oma kaotust. Kiiresti jooksis ta koju ning oli hetkega tagasi, kaasas kullakott.

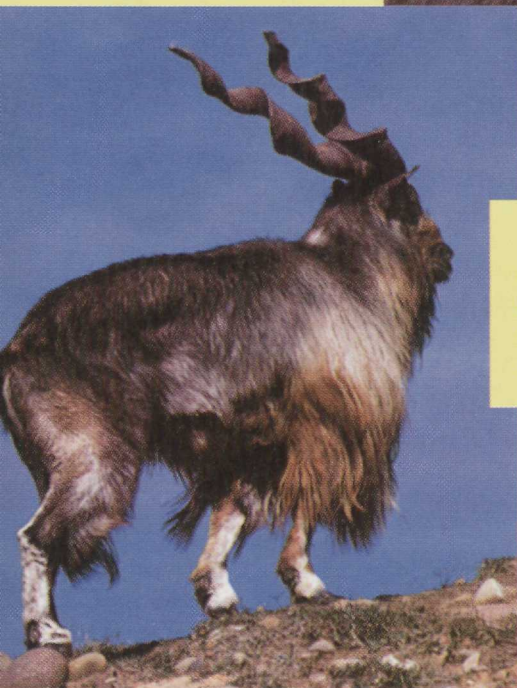
Ants ehitas kulla eest uhke suure maja ning elas elu lõpuni kui auväärne mees. Vanapagan aga ei tea vist siiani tõde.

Kadri Raudvere Võrust

Iga sarvik pole saatan

→ Hirvede uued sarved on alguses pehmed ja sametised. Sametkatte koorudes on sarved veritsevad ja küllap teevad valugi – umbes nii, nagu inimestel siis, kui piimahambad ära tulevad...

← Keerdsarv-kaljukiits, kes elab Afganistanis, võiks väga hästi mõnes restoranis töötada: tal ju kaks korgitõmbajat kogu aeg kaasas!

“Sarvi saada, sõbrad, polegi kuigi kerge – sarvikuks peab sündima! Muinasjuttudes on, jah, sarvikud kurjad ja koledad olendid, aga tegelikult on ABSOLUUTSELT KÕIK sarve kandjad taimetoidulised imetajad!

Kiskjalistel imetajatel pole kunagi sarvi olnud!

Ei olnud sarvi ka nende kaugetel esivanematel. Looduses kehtib palju reegleid ja keelde, ja on olemas geneetiline keeld: SARVED ja KÜÜNISED ei käi kunagi koos! Kiskjatel peavad olema küüned ja kihvad. Nii koer-

lased, kaslased, kärbid, karud kui hüüanid võivad uhkeldada sellega, et nende purihammaste piirkonda jäävad niisugused teravad hambad, mis lõikavad liha nagu käärid.

Pole aga kuulda olnud, et kusagil oleks mõni sarviline loom liha süüa tahtnud. Nende sarvedel on kolm eesmärki – ehk nagu loodusteadlased ütlevad, kolm bioloogilist funktsiooni: üksteise kaugelt ära tundmine turniiride pidamiseks, enesekaitse ja maskeerumine.

Turniire peavad teatavasti ikka mehed – ilusaimate kitsedaamide pärast neid ju korraldataksegi. Selleks, et isasloomad saaksid suhteliselt ohutult jõudu proovida, on kahtlemata sobivaimad just harulised sarved – sellised, nagu on hirvel või põhjahäädral. Neil lähevad kakeldes

Hiina kalendri järgi algab veebruaris pühvli aasta. Pühvel on teadagi tore sarviline loom. Ega ta ometi kuri ole? Lapsur käis ONU ALEKSI jutul, kes pajatas sarvilistest nõnda:

→ **Kreeta besoaarkitsel on peas kaks kõverat mööka.**

↓ **Hirvede sarved lähevad vahel turniiride ajal üsna lootusetult segi. Ütle veel, et õrnuke nagu hirv!**

vahel sarved sassi, aga teineteisele haiget nendega ei tehta: kui sarved on kokku löödud, siis proovitakse, kumma kael on tugevam ja kumb seisab kindlamini jalul. Võitluseks kasutavad, muide, sarvi ka põdermarkid, kuid nende sarved on tegelikult hoopis lõuad, nii et neist kõneleme mõni teine kord.

Tõhusaks kaitseks

sobivad ainult spetsiaalse ehitusega sarved. Hirve ja meie metsades elava põdra puhul on sarved vaid isasloomadel, kuid kaugel põhjas elavate põhjapõtrade seas valitseb võrdsus – nii emas- kui isasloomadel on sarved peas. See tõestab, et need on kaitseks sobivad riistad. Põhjapõtrade "sarveosa" kasvab ühtaegu

nii ette- kui tahapoole, kaitses kehal ohtlikke piirkondi – turja, kaela ja kukalt, kuhu sihivad tavaliselt hundid ja teised kiskjad. Hundi eest põgenedes sirutab põhjapõder pea tahapoole nii, et sarved lausa lamavad ta seljal, ja kui hunt põgenejale selga hüppab, siis satub ta sarvedele. Siis teeb põhjapõder järsu "pidurduse" ja kallutab oma pea äkiliselt ette ning allapoole, nii et ründav hunt visatakse otseku katapultist eemale. Tavaliselt on hunt sellisest tembust vapustatud ja jookseb minema.

Haiget saab teha teravate, ilma harudeta sarvedega, mis on lühikesed ja sirged – sellised, nagu vanasti olid rooma jalaväelaste mõõgad. Ka meie metskiitsede isastel kasvavad vahel pähe ilma harudeta sarved, mida kutsutakse tapja- või mõrtsukasarvedeks. Muide, ka kõige vanemad ja targemad võistlejad oskavad selliste sarvedega looma karta!

(Nüüd arvate kindlasti, et tegemist on trükiveaga: kas siis isaseid kitsi on olemas – kitse meest kutsutakse ju sokuks! Peab aga nentima, et zooloogid on viisakad inimesed, kes nimetavad suguseltse ikka provade järgi: see kehtib kitsede ja lammaste kohta.)

Üsna tublid kaitserelvad on ka kõverad sarved – näiteks sellised, nagu on meie loomaaias elaval kreeta besoaarkitse soku. Pikad ja vägevad on siberi kaljukitse soku sarved. Ka emastel kitsedel on tihti sarved, kuid

↓ **Ugandas elavatel vatussi veistel on "patsid" püsti! Nii isas- kui emasloomade sarved kasvavad pooleteise meetri pikkuseks. Neid uhkeid loomi nimetatakse ka kuningveisteks, kuna kohalikud hõimud peavad end kuninglikuks rahvaks. Kui pidada silmas seda, et seal kandis on meeste keskmine pikkus üle kahe meetri, siis on nad teistest peajagu üle küll... Seesugustel sobibki lüpssta ainult pikasarvelisi veiseid!**

need on isaste omadest lühemad. Isased kaljukitsed armastavad poksi- da, et selgitada, kelle laup on kõige tugevam ja kelle jalad kõige kindlamad.

Lükata või tõmmata?

Kiskjad kasutavad küüsi, et ohvrit enda poole TÕMMATA, kuid kaljukitsed üritavad end kaitses teist eemale LÜKATA. Arvestades nende kodumaastikuga, on see üsna kaval tegu: see, kes sarvehoobi saab, vee- reb paar meetrit edasi – ja ongi pa- uhh kuristikus!

Meie loomaaias elab isane turk- meenia lamma nimega Vovotška, kes tahab kogu aeg võidelda, nii et ükski talitaja ei astu hea meelega ta aedikusse. Turkmeenia lambad tor- mavad vaenlast – või seda, keda nad vaenlaseks peavad – märgates kohu- tava kiiruga oma ohvri poole ja an- navad sarvedega sellise hoobi, mis võib tappa. Neid loomi kasutatakse Afganistanis siamaani sõjalooma- dena: kitsastel mägitöödel on inimes- tel raske nende eest põgeneda... "

Sarvikutest teeme juttu veel ajakirja järgmiseski numbris.

aurus!

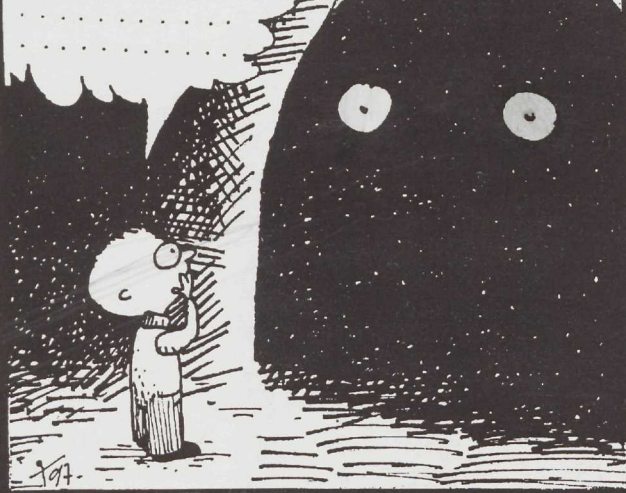
QUETZALCOATLUS,

üks pretosaurustest, elas hilismesoliitikumi kriidi ajajärgul (cretaceous – kriidist koosnev, kriidi-), 80 - 65 miljonit aastat tagasi praeguse, Põhja-Ameerika aladel. Tema tiivaulatus oli 12 meetrit. Lendavatest pretosaurustest pole eriti palju teada, aga selle pildi autor Thomas Scheileke väidab, et Quetzalcoatlus oli nagu Pteranodon, jahtija, kes toitus väiksematest sisalikest ja imetajatest, mõnikord isegi putukatest.

OI, JEERUM!
TERE. KES SA
KA EI OLEKS

EESTI LAULJA	T	K	HELLE & KARL LIITER	VÄGA HÕRE VEDELIK
J	O	A	L	A
A	M	N	ABI-KAASA EMA URMAS	U
A	M	B	E	R
M	F	E	R	PANG LINNAPEA TEMA
K	E	24 TUNNI PARAST ROTT INGL. K.	R	A
K	L	S	TUBA MANCHE	L
A	V	A	SINA AUK KUS ASUB TEHERAN?	LOOMAD
R	R	L	SEES INGL. K.	PIL-KAMA
P	O	R	JOOKSE INGL. K.	OMA-ETTE AAR ÜKS BAND
K	O	T	TEE KUUMAKS AASTA IMRE	L
A	L	A	LAI SEE, KES ISTUB KÜLMAKS	R
L	A	V	VÖLG RIINA & OLEV	ERVIN & NELE NOOT NOOT
A	K	L	INGL. K. ARTIKKEL OSKAR	USINUS, NOBEDUS MAI GRAMM
D	O	O	EESTI KEELE KÄANE	EMA (ISA) VEND (MORSE) VANUS

Ristsõna koostas Ilmar Trull

Ilu- ja mälumäng

Mälutreenimise mäng algas meie eelmises numbris. Igaks juhuks kordame mängureegleid. Kui oled kaardid korralikult välja lõiganud, kleebi neile taha paks paber või papp.

Mälumänguks aseta kaardid lauale nii, et pilt jääks allapoole. Esimene mängija pöörab ümber kaks kaarti. Kui kaardid on sarnased, saab ta need endale ja võib veel kord valida. Kui kaardid on erinevad, pööratakse nad jälle teistpidi ja jäetakse samasse paika – seega on KÕIGIL mängijail kasulik meelde jätta, KUS mingi pilt asus – nii on edaspidi kergem sarnaseid kaarte üles leida. Võidab see, kelle ette on kogunenud kõige enam nukukaarte.

Pildid on tehtud Viini mänguasjamuuseumis sealsete töötajate loal. See põnev muuseum asub Austria pealinnas aadressil **Schulhof 4.**

Sünnipäeva- Jaani juubel lullid

Juubelisünnipäev Jaanil on täna,
viieseks Jaan saab, kuid Jaan endast ära.
Pea surub kätele Jaani poeg Jaan –
millal küll, millal küll suureks ma saan?
Tähed mul selged ja koma ma tean,
numbridki sajani järjest on peas.
Putru söön kah, aga mis on sest kasu –
enam ma lihtsalt ei kasva, ei kosu.
Isa mul pikk on kui purjekamast,
ema veel peajagu pikem on tast.
Otsa ma emale vaatama üles
isegi siis pean, kui istun tal süles.
Aga mis on nende pikkusest kasu,
mina ju kõrgemaks sellest ei kosu!
Viieselt suureks on saada vist hilja.
Olgu – las jäädagi Suurus must ilma!

Lauri Lomper

Sünnipäev

Täna kell kümme
saan kümme

ja juba homme ei tea ma tunnet,
mis on olla alla kümnet.

Unustatud juba seegi,
et oldud alla meetri meeski!

Pildi
joonistas
Kirke

1993

Ken Raondi
Haapsalu Linna algkoolist

Triibu-Liine Nessuke

kohtus hiljuti doktor
Tarkpeaga, ja ennäe,
mida ta tohtrilt teada sai!

Pildid joonistas Kirke

Südamest tulevaid teateid

Kas tead, missugune lihas on sul kõige tugevam? Võta teatavaks: see on süda!

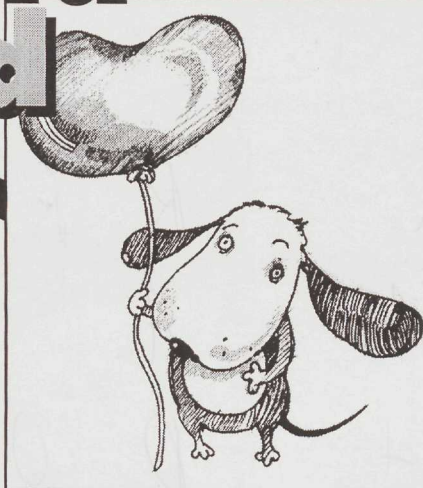

Suur seinakell lööb tavaliselt kaksteist korda päevas. Kui ta tähistab löögiga ka pooltunde, siis kuuled kellapauke kakskümmend neli korda. Aga mitu korda päevas lööb süda?

Umbes 100 000 korda – ja seda puhkeseisundis!

Kui palju verd süda päevas pumpab? Loe ja imesta: 8400 liitrit!

Aga kui palju on inimeses verd? Umbes 4 ja pool liitrit.

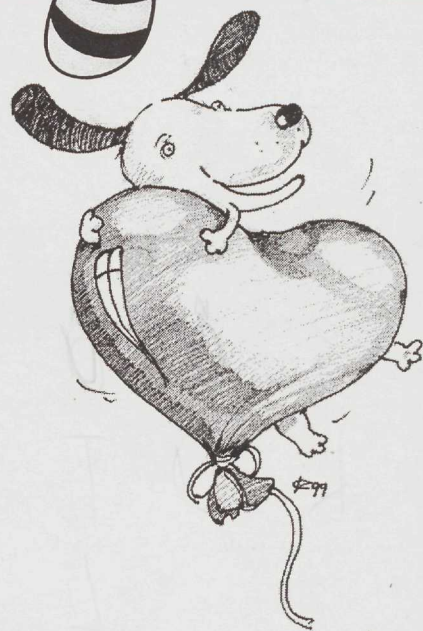

Kui kaua elavad punased verelibled? Ainult veerand aastat, ja see pärast toodad sa iga sekund 2 miljonit uut punast vereliblet. Ennäe, kui töökas!

Kui palju on inimeses veresooni? Kujuta ette: meis on veresooni 96 540 kilomeetri jagu! Need ulatuksid kaks ja pool korda ümber maakera...

Nii et käi ikka iga päev värskes õhus ja tee parasjagu sporti ka! Hoi a südant, oma südamlilku sõpra!

Raamatudetektiiiv

Kümme küsimust kirjandusest

Tänased kümme küsimust on teie sõpradest lasteraamatutegelastest ning lasteraamatute autoritest.

Kui sul on kõik õigesti lahendatud, siis võid tumedamatest ruutudest lugeda kokku ühe päeva nime, mida me sel kuul tähistame. Kuupäeva, millal seda päeva tähistatakse, võid kirjutada tühjaks jäänud kasti.

Niisiis:

1 - 11 Vendade Grimmide muinasjututegelane, kes oli valge nagu lumi ja kelle juuksed olid mustad nagu eebenipuu; **11 - 14** Astrid Lindgreni ühe raamatu tegelane, "väike metsik ning jonnakas poisiklutt", kes elas ühes kohas, mille nimi rootsi keeles on Lönneberg; **12 - 16** Maailmakuulsa karuraamatu autor (perekonnanimi); **16 - 20** "Pille-Riini" autor (eesnime esitähth ja perekonnanimi); **19 - 21** Oskar Lutsu "Nukitsamehe" tegelane, üks väga hea tüdruk; **20 - 29** James Krüssi raamatu tegelane, kes müüs maha oma naeru härra L. Tarukile; **29 - 34** Raamatu "Röövel Rinaldo" autor (perekonnanimi); **34 - 39** "Kunksmoori" autor (perekonnanimi); **39 - 44** "Meelise" autor (perekonnanimi); **44 - 62** Astrid Lindgreni raamat Maria ja ta venna Joonase väikeõest.

Auhinnaks A. Lindgreni
"Röövlitütar Ronja"
kirjastuselt Tiritamm

Raamatukoi

Kui sul ei õnnestunud spiraali
kõiki ruute tähtedega katta,
siis võib-olla aitavad seda teha
abiküsimused:

1 - 4 Tahked sademed, mis koosnevad jääkristallidest või nende kogumitest;
3 - 4 Noot; **5 - 9** Värv;
6 - 9 Elementaarne osa;
10 - 13 Linn ja jõgi Soomes;
12 - 13 Noot – sama, mis **3 - 4**;
15 - 16 Ei vene k. **23 - 28** Kurb, vilets;
29 - 30 Raadium; **30 - 33** Asula Järvemaal;
34 - 37 Kallas, äär; **37 - 40** Küla Saaremaal;
44 - 47 Kisa, müra; **47 - 49** Küsisõna;
53 - 56 Praegu; **56 - 58** Tee lahti;
58 - 60 Mehenimi.

Küsimustega
piinas teid raamatudetektiiiv
Koirot' südamesõber
Andres Jaaksoo

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	17
35			62	61	60	59	58	57	56	55	54	53	52	51	18
34	33	32	31	30	29	28	27	26	25	24	23	22	21	20	19

Kassi pildi tegi
3 ja poole aastane
Mario Raitar Tartust

LUGU SAJAKROONISEST

E LAS KORD SAJAKROONINE. TA OMANIK EI RAATSINUD TEDA ÄRA ANDA, SELLEPÄRAST, ET TEMA JA SAJAKROONINE ARMASTASID TEINETEIST. AGA ÜKSKORD JUHTUS NIISUGUNE LUGU, ET KUI PERENAINA LÄKS POODI SÜÜA OSTMA, SIIS VÖTTIS TA PEREMEHE SADAKROONIJALÄKS, ISENAERIS.

SIIS AGA KOSTIS SAJA KROONI HÄÄL.

“HEI, PEREMES, KUI SA TAHAD RIKKAKS SAADA, SIIS ÄRA MIND MAHA MÜÜ.”

SEDA PERENAINA TAHTIS. JA SAJAKROONINE ANDISKI KÕIK OMA RAHA, MIS TEMA SEES OLII JA PERENAINA SAIGI RIKKAKS.

JA PEREMES JA SAJAKROONINE SAIDKI KOKKU.

6AASTANE
EVA-MARIA PÕLDMÄE
TALLINNAST

KULDKASS

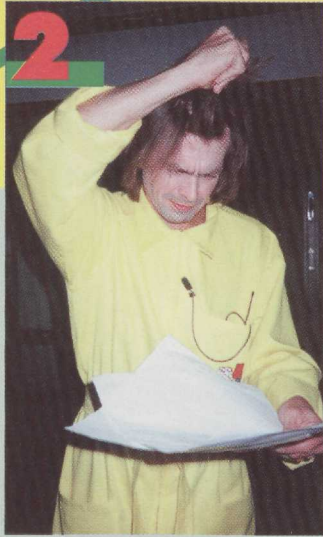
E LAS KORD KULDKASS, KES VISKAS SÄDEMEID. KUI KEEGI NEID VAATAS JA NÄGI, ET NEED SÄDEMED ON KULD, SIIS HAIHTUSID SÄDEMED ÄRA, AGA KUI KEEGI NÄGI, ET SEE ON PÄIKE, SIIS MUUTUSID SÄDEMED PISIKESTEKS PÄIKESTEKS, KELLEL OLID KÄED, JALAD, NINA, SILMAD JA SUU.

KUI KEEGI ARMASTAS NEID, MUUTUSID NAD TEMA LASTEKS. KUI NEID EI ARMASTATUD, MUUTUSID NAD SÖETÜKKIDEKS.

6AASTANE EERO RÄNIK TARTUST

Kuidas LEGO LUGU tehakse

Kindlasti oled TV3 kaudu jälginud pühapäevaseid LEGO-saateid, võib-olla oled ise suure ringi küsimustele vastanud või auhinnagi saanud. Need lapsed, kes peremängust osa on võtnud, teavad, et saate tegemine võtab hoopis rohkem aega kui ekraani taga istumine – vaata et terve tööpäevagi!

Aga tegelikult kulub pooltunnise saate valmimiseni enam kui üks tööpäev. Kõigepealt kirjutab stsenaarist kodus LEGO-raamatuid ja muid materjale uurides valmis stsenaariumi – seda ei saa ta ka päris omapead teha, sest nii antavad ülesanded, suure ringi küsimused kui ka auhinnad vajavad enne LEGO-firmaga arutamist. Stsenaariumi tegijal peab aimu olema ka peredest, kelle toimetaja järgmiseks saateks kohale kutsub.

Toimetaja Anne Parksepal on saatega sekeldamist vist kõige enam (foto 1). Just tema peab ühendust kõigi saate tegijate vahel. Vaataja ei aimagi, et studios pole saate salvestamise ajal sugugi ainult saatejuht, žürii ja võistlejad, vaid suur hulk inimesi, keda ekraanil ei näegi. Väga oluline töö on kunstnikul, kes teeb suurest koledast ruumist rõõmsa mängupaiga.

Operaatoreid ja helimehi, kes töötavad studios (foto 4), juhivad saate režissöör Maare Keiman, kes istub hoopis kõrval ruumis ja jälgib studios toimuvat monitoride ekraanidelt. Kui on vajalik osatäitjaid lähedalt näidata, siis kostab kaamera-meeste kõrvalkappidest režissööri hüdud: "Teine kaamera, suur plaan, palun!", kui aga ekraanil peab ole-

ma kogu stuudio, siis palub režissöör näidata üldplaani. Keskplaani puhul (foto 3) näeme, kuidas võistlejad LEGO mudeleid kribinal-krabinal kokku panevad. Saatejuht Mart Kampus (foto 2) on see, kes nii studios toimuvad võistlused, filmikatkendid kui muu aine omavahel ühendab. Selleks on vaja nii näitlemisoskust kui head mälu: vaatajal hakkaks väga igav, kui Mart oma teksti paberilt maha loeks!

Vahel on tegemist üsna keeruliste LEGO mudelitega, mida ka kõige osavam pere ei pane poole tunniga kokku – ülesandeid on saates aga tavaliselt kolm. Niisiis tuleb teletöötä-

võistkonnad oma juba koju läinud, saate tööd: monteeritud, muusikalised löigud jäetakse muusikaline ja ehk tiitrid. Kulub enne kui saade saadetakse ekraanile! Saateid küsimusi ja ülesandeid, lugeja, LEGO-

Leelo Tungla tekst ja fotod

Küsimused saada toimetusse 10. märtsiks!

Küsitajatele firma P. Jahn & Partners Baltic suu peale ei löö, vaid annab parimatele hoopis auhinnad – teadagi LEGOLikud!

Kingitus suurele ja väikesele sõbrale

Meisterda seekord sõbrale ise üks lustiline kingitus.

Parim kink oleks ÕNNEELEVANT, kelle turjale võid siduda väikese kommipaki või šokolaaditahvli. Nii õnn kui komm korraga kohal!

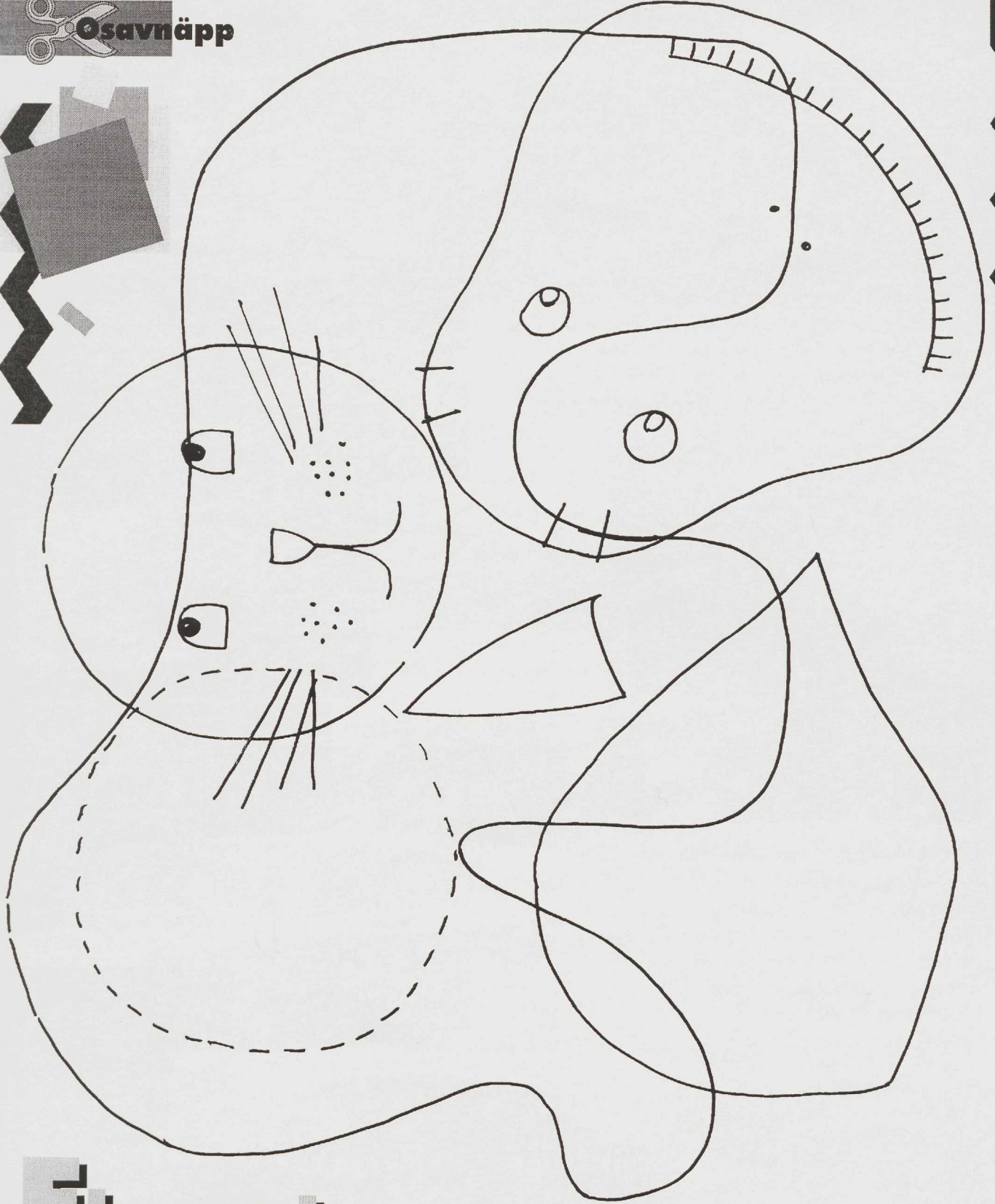
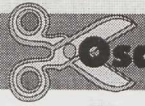
Lai löuuga häbelik JÕEHOBU poleks ka laita asi. Ühe ja sama lõike järgi võid valmistada igasuguseid neljajalgseid – keha on üks, aga näod ja sabad erinevad!

Õmlemisõpetus on sama mis UNESIPSIKU puhul (vaata "Head Last" nr.1 / 1996)!

Elevandi saad õmmelda kohe ühest tükist, ainult kõrvad tuleb pea külge kinnitada. Teiste loomade puhul õmbled pea eraldi ja kinnitad salapistes valmis keha külge. Silmasuud-ninad tiki või õmble nende kohale sobivad nõõbid. KÕRVAD ja SABAD on väga tähtsad, need kinnita juba keha õmblemisel õmbluste vahele. Passi hästi peale, et need ikka pärast ümberpöörämist õigele kohale jääksid.

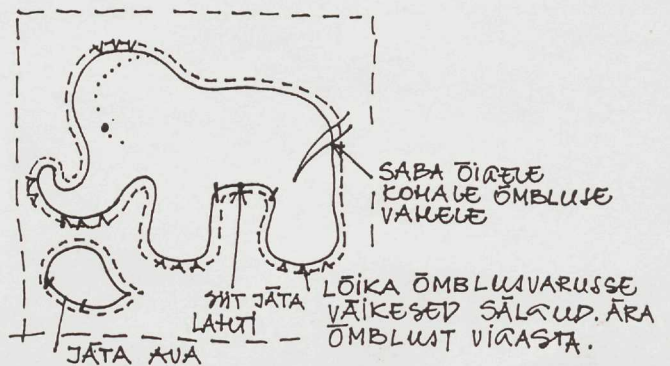
Kõrvad õmble enne valmis – kindlasti kahekordselt riidest. "Sisekõrva" võid hoopis teisest riidest teha. Nii on põnevam!

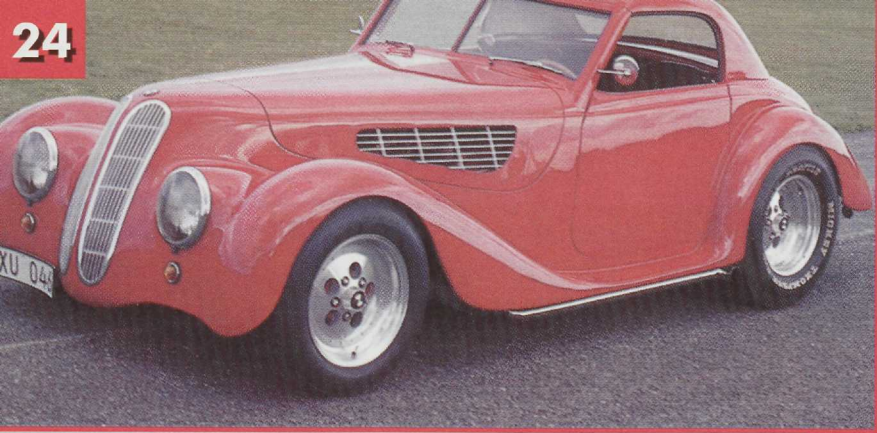

Elevant

- ✂ Võta kahekordne riidetükk!
- ✂ Joonista kontuur riidele.
- ✂ Tiki joont pidi. Enne panid kahe riide vahele ka saba.
- ✂ Lõika sälgukesed. Pööra töö ümber, korrasta hästi õmblused.
- ✂ Topi kehasse vatt ja õmble ava salapistes kinni.
- ✂ Tee valmis kõrvad, vatti pole neisse vaja.
- ✂ Õmble kõrvad kohale ja pane silmanööbid paika. Ütle elevantile tere!

↑ Stockholmis elaval soomlasel Matti Kotivuoril on aga eriline auto. Selle masina kere on tehtud klaaskiust ning kere vormimisel on eeskujuks võetud BMW 327. Omanik pani "bemarisse" CHEVROLET 327 mootori, mis liigutab kerget autot arvatavasti üsna kiiresti edasi.

↑ Pildil olev auto on VOLKSWAGEN ROADSTER aastast 1962. Nii imelik kui see ka ei ole, ehitati see auto ümber tavalisest VOLKSWAGEN SEDANIST.

○ Nukkvõll

← Ei, see ei ole hal-lutsinatsioon! See pörnikas on tõesti nõnda kitsas. Auto omanik on Ameerikas elav Ron Secor, kes ehitas selle masina oma firma rek-laamiks.

↑ Seda bussi on "veidike" lühendatud. Masina mark on taas VOLKSWAGEN.

EURO-AUTOD

Elmistes numbrites kõnelesime Ameerikas toodetud ja ümber ehitatud autodest. Kuid ka Euroopas valmistatud autodest saab ehitada ilusaid hot rode, kuigi enamuse ehitusstiile on pärit USAst. Nüüd aga vaatame just Euroopas toodetud autosid.

↓ Selles autos midagi volvo-likku näha on üsna raske, aga meie ees on tõepoolest VOLVO, mille omanik ja ehitaja on Jan Ake Persson Rootsist.

↑ Ka Drag Race'is osalevad Euroopas valmistatud autod. Pildil on OPEL KADETT.

↑ Ka see auto on VOLVO, mille ehitas samuti rootslane. Dan Johansson ehitas oma VOLVO ümber, kuna tal ei piisanud ameerika auto ostmiseks raha. Rahapuudus teeb tihti leidlikuks!

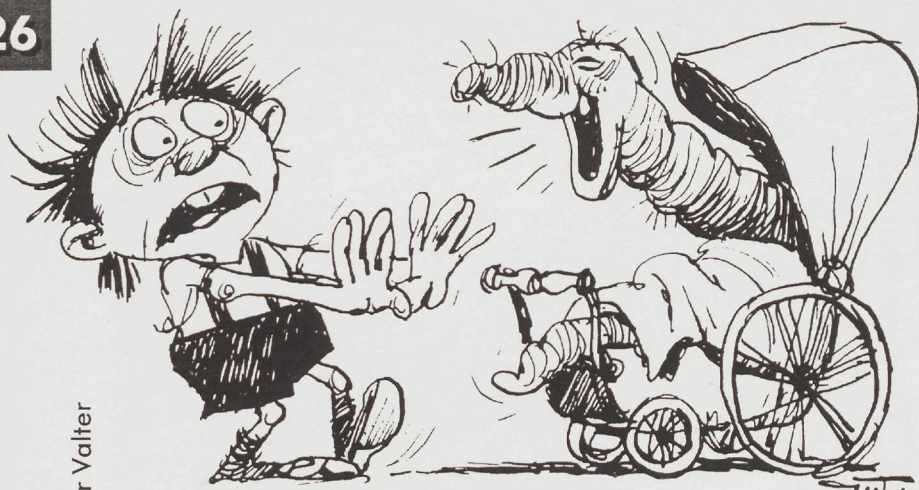
Märt Lauks

BILLET LOOKER

Edgar Valter

NAERU-USS

Kaie: "Emme, üks lill on lom-bakas!"

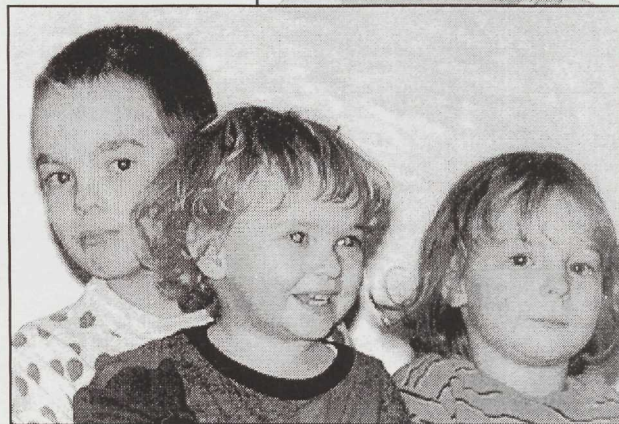
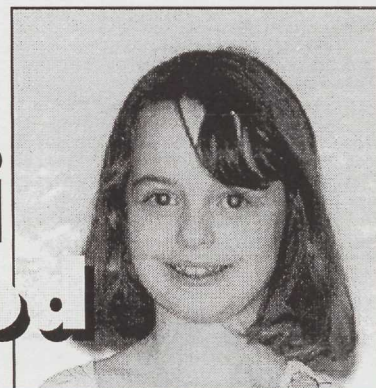
"Mis selle nuku nimi on?"

"See on isane nukk!"

Kaarel: "See on emane Pöial-Liisi - ta on emme pöidla suurune."

Kaie ja Kaarel väiksest-peast-lood

Kaarel: "Emme, kas ma olen talk poiss?"

Ema: "Jah, oled küll!"

Kaarel: "Siis ma panen lambi põle-ma!"

Loomaaias

Kaarel: "Onu võttis ninasalvikul konksust kinni ja andis talle süüa!"

"Kaarel, kus Kaie on?"

"Kaie muneb teises toas."

"Emme, kas pudel on kildudest tehtud?"

Kaarel vaatas telelavastust "Pa-haret lumeveskis".

"Miks ta teeb paha?"

"Sellepärast et ta on PAHaret."

"Kui ta hakkab PAIretiks, siis ta ei tee enam paha."

Kaarel: "Ma näen juba vanaema maja!"

Ema: "Kuidas sa saad seda näha, see on ju nurga taga?"

Kaarel: "Aga mul on pikksilmad!"

Jõuluvana:

"Kaarel, tule laula seni sina, kuni Kaie julgust kogub!"

Kaie: "Mina ei kogu julgust! Ma kogun kommi-pabereid!"

Kaie vannis:

"Ma panin šampust ka pähel!"

Nii joonistas
Kaie oma peret
4 aastana.

Oma laste suust kirjutas
mõttefaterad üles Aive Treiman

Kirjad Taevaisale

Kes joonistab kõigile maadele piirid ümber?

Nanny

Mispärast pole piiblis räägitud proua Jumalast? Kas sa polnud siis temaga abielus, kui sa seda kirjutasid?

Larry

Kallis Jumal!

Ma loen Sinu raamatut ja see meeldib mulle. Kas sa oled veel midagi kirjutanud, ma tahaksin ka kunagi kirjutada samasuguste juttudega raamatu. Kust Sa selle kõik võtsid?

Kõike head edaspidiseks,
Markus

Kallis Jumal!

Ma sain selle uue piibli ja Sinu nimi oli ka seal sees.

Tervitustega Teddy

Kallis Jumal.

Ma arvan, et piibel on hiigla põnev. Kas Sa oled veel raamatuid kirjutanud?

Alice

Armas Jumal,

kas Sa ei võiks kirjutada veel mõned jutud? Kõik need, mis Sul on, oleme me läbi lugenud ja nüüd hakkasime jälle otsast peale. Aitäh!

Emma

Kui Sa ei taha, et inimesed vannuvad, mispärast Sa siis niisugused sõnad välja mõtlesid?

Egon

Armas Jumal!

Millest see tuleb, et Sind kunagi televiisoris ei näidata?

Kim

Armas Jumal,

mille jaoks on olemas nohu?

Roland

Kallis Jumal!

Kui meil oleksid karvad justnagu loomadel, siis poleks meil riideid üldse tarvis. Kas Sa pole kunagi sellele mõelnud?

Sofia

Kallis Jumal!

Mispärast Sa päikesel öösel paista ei lase, kui meil seda kõige rohkem vaja on?

Barbara,

ma olen seitsme aastane

Armas Jumal,

miks kasvavad puud nii pikaks ja inimesed nii lühikeseks?

Irene

Me õppisime koolis, et valguse leiutas Edison. Mina arvasin, et see olid Sina.

Anna-Maria

Kallis Jumal!

Kui me peale surma edasi elame, miks me siis üldse surema peame?

Hugo

Mispärast Sa värvisid taeva siniseks ja rohu rohelisteks? Kas Sul teisi värve ei olnud?

Rootsi keelest tõlkinud
Allar Sooneste

Kallis Jumal,

kas poiss olla on parem kui tüdruk? Ma tean, et sa oled poiss, aga püüa olla õiglane.

Sylvia

Kallis Jumal!

Kuskohast tulevad kõik inimesed? Ma loodan, et sa seletad paremini kui issi.

Valter

Kallis Jumal!

Kui sa lased vihma sadada, kust sa tead, kui kaua see kestma peab?

Tommy

Kust teada said, et sa jumal oled?

Pernilla

110 109 108 107 106 105 104 103 102 101 100
99 98 97 96 95 94 93 92
91 90 89 88 87 86 85 84 83 82
81 80 79 78 77 76 75 74 73 72
71 70 69 68 67 66 65 64 63 62
61 60 59 58 57 56 55 54 53 52 51 50 49
48 47 46 45 44 43 42 41 40 39 38 37 36 35 34 33 32 31 30 29 28 27 26 25 24 23 22 21 20 19 18 17 16 15 14 13 12 11 10 9 8

Tänavune suur lumi on tekitanud rohkesti segadust: mõnel pool ei pääsenud lapsed läbi hangede kooli, mõnel linnatänaval pääses aga jala või suuskadega kiiremini edasi kui autoroolis istudes. Ega autojuhid selle üle rõõmustanud, ja kui siis kitsal libedal teel ilmus ootamatult auto ette mõni jalakäija, oli juhtidel pidurdamisega tükk tegemist... Talvisel teel kõndides või suusatades pea meeles, et

- ☹ tänavat või maanteed ületades võib sul kuluda palju rohkem aega kui muidu;
- ☹ autojuhil võib olla pidurdamisega ka parima tahtmise juures tükk tegemist;
- ☹ suuski ja uiske ära tänaval alla pane;

Suusaliiklus paberil!

28. ja 29. leheküljelt

leidad Võru tüdruku Kadri Raudvere koostatud suusaliikleja mängu. Mängimiseks vajad täringut ja mängunuppe.

Mängureeglid:

1. mängu saab alata see, kes veeretab täringuga 3 või 2;
2. kõik punased ringid on mängult halvad, kollased aga head;
3. kui satud ringidele, mille numbriks on 4, 19, 23, 57 ja 76, siis jääd mängus järgmine kord vahele;
4. kui satud ringidele numbritega 31, 49, 64, 99 või 108, siis kukud sinna, kuhu nool näitab;

5. veel kord saad veeretada, kui oled sattunud numbritele 28, 29, 30, 58, 60, 62, 91, 92 või 93;
6. sõidad edasi sinna, kuhu nool osutab, kui satud numbritele 11, 40, 67, 70 või 109.
7. võitja on see, kes jõuab kõige enne 116 peale.

Kui mäng saab läbi, siis pane päris-suusad alla ja tee üks väike ilus sõit!

Lapsed ja autod talveund ei maga

- ☹ kelgutada tasub ainult seal, kus kelgutee ei lõpe maanteel või tänaval;
- ☹ helkur on talvisel hämaral ajal parim talisman!

Illustratsioonid:
Thomas Scheileke ja Kirke.

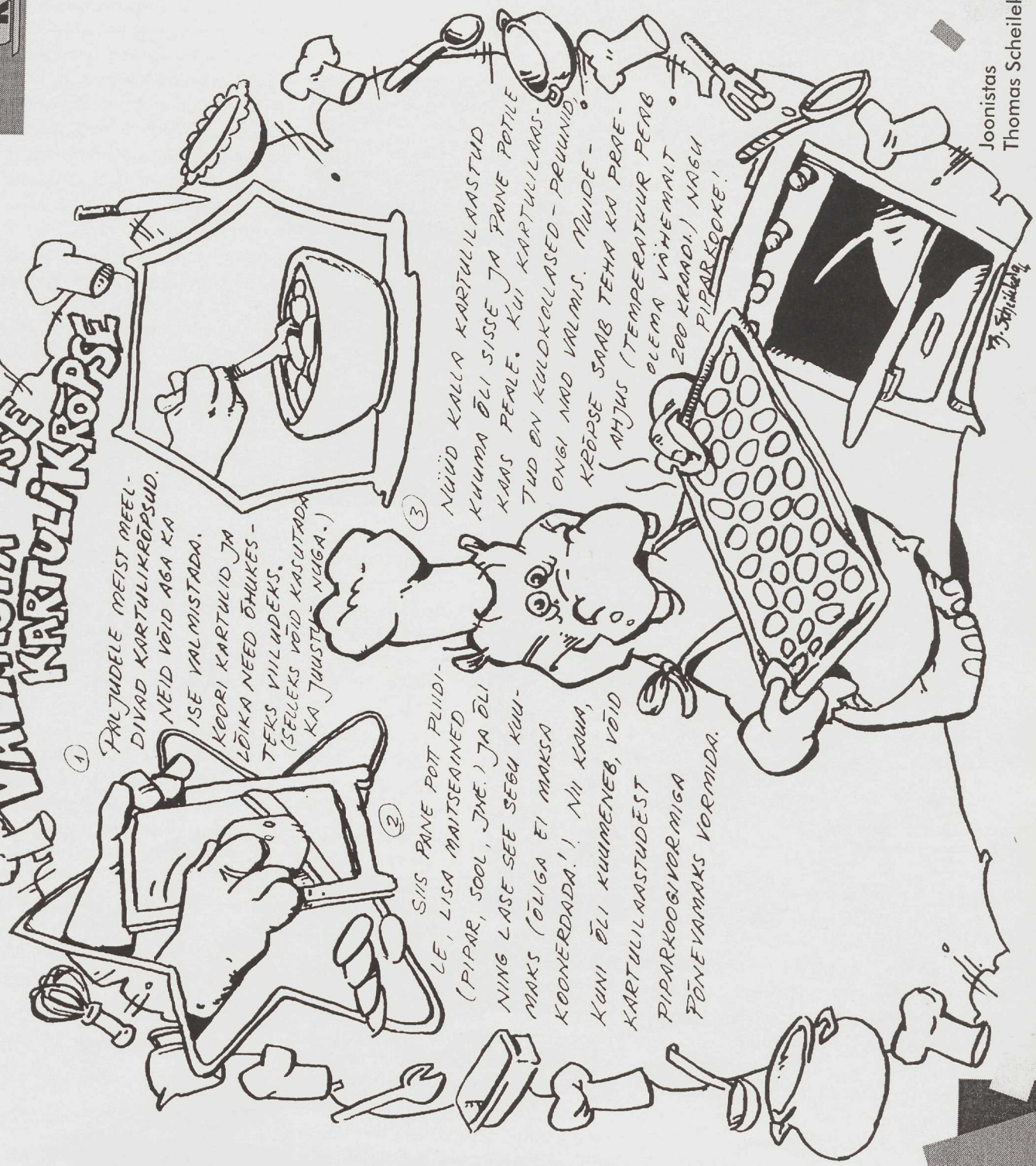

1 VALMISTA ISE KARTULIKRÖPSE

1. PÄRJUDELE MEIST MEELDIVAD KARTULIKRÖPSUD. NEID VÕID AGA KA ISE VALMISTADA. KOORI KARTULID JA LÕIKA NEED ÕHUKES-TEKS VIILUDEKS. (SELEKS VÕID KASUTADA KA JUUSTANUGGA.)

2. SIIS PANE POT PLIIDILE, LISA MAITSEAINED (PIPAR, SOOL, JNE.) JA ÕLI NING LASE SEE SEGU KÜÜNEMÄKS (ÕLIGA EI MAKSA KÜÜNEDADA!). NII KAUA, KUNI ÕLI KÜÜNENEB, VÕID KARTULILAASTUDEST PIPARKOOGIVORMIGA PÕNEVAMAKS VORMIDA.

3. NIIÜD KALLA KARTULILAASTUD KUUMA ÕLI SISSE JA PANE POTILE KANNS PEALE. KUI KARTULILAASTUD ON KULDKOLLASED - PRUUNID, ONGI NAD VALMIS. NIIÜD - KRÖPSE SAAB TEHA KA PRAEMAJUS (TEMPERatuur PEAB OLEMA VÄHEMALT 200 KRAADI.) NÄGEH PIPARKOIKE!

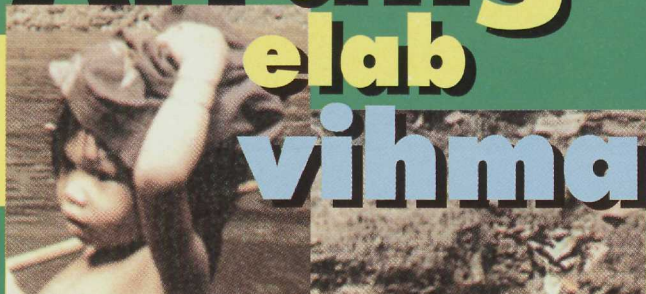

Joonistas
Thomas Scheileke

Arrang elab

vihnametsas

Viimasel ajal kõneldakse palju troopiliste vihmametsade hävimisohust. Aga kuidas elavad selle kandi lapsed?

Arrang on seitsmeaastane poiss, kes elab Sarawahi vihmametsades, Malaisiale kuuluval Borneo saarel. Arrangi kodu on raske leida, sest ta pere elab kesk ürgmetsa – sinna jõudmiseks pead kolm päeva paadiga ülesjõge sõudma. Arrangi pere kuulub punani suguharusse, ja suguharu piiri märgib puu otsas rip-

hikoera kodu – need kuuluvad Arrangi isale Tabilanile. Vaionnis uhket mööblit ei vajata – pere magab põrandal vanaema kootud mattidel. Iga äikese või tormi järel vajab onn köpitsemist.

Pesema Arrang ennast ei pea: selle asemel kahlab ta ojast läbi ja saab kohemaid puhtaks. Juuksuripudust siin kandis ei tunta: selle töö-

ga saab Arrangi vanaema hästi hakkama. Mis sellest, et ta kõrvetab kõigile ühesu-gused soengud pähe – jah, just nimelt kõrvetab: kui juuksed on liiga pikaks kasvanud, siis piirab ta neid põleva puutukiga. Kõrbenud juuksed haisevad, ja Arrangil on hea meel, et vanaema eriti tihti juuksurit ei viitsi mängida.

Kui isa läheb jahile, siis kipub Arrang kaasa: ta oskab juba vaikselt läbi ürgmetsa hiilida, nii et metsloomadel pole ta tulekust aimugi. Aga kui koer on metssea või hirve jäljed üles võtnud ja mehed, puhkpüssid käes, loomale aegamisi ligi hiilivad, kästakse poisil puutüve taha peitu pugeda.

Koolis Arrang ei käi ning lugemist ja kirjutamist pole tal tarvis õppida. Ta peab õppima hoopis teisi oskusi – selliseid, mida on vaja vihmametsas toime tulemiseks. Ürgmets, mis meid kohutaks, on Arrangi jaoks sama, mis meile koduõu. Tema tunneb peidetud radu – teab teed suhkruroopõllule, teab, kust võib leida parimaid puuvilju ja maitsevad sõnajalgu. Vanaisa Nilang on Arrangile õpetanud sedagi, et kui puu on maha kukkunud või selle oksad murdunud, siis ei maksa parem ürgmetsa minna: siin on mängus pahad vaimud! Esivanemate õpetuse kohaselt elutsevad need vaimud kindlates puudes mida inimene ei tohi maha raiuda. Arrangile on kõik need puud teada.

Väljaandest Philipp und Faxi ümber jutustanud Ines Mägi. Österreichischer Buchklub der Jugend

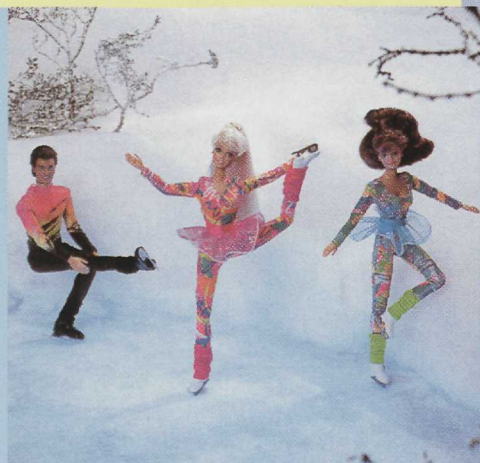
Päris põnev oleks teada, kas Barbie ja ta kaasavara väljamõtletajatel oli kodus ka lapsi? Küllap oli! Igatahes said (ja saavad ju tänini) väikesed Barbie-omanikud mänguasjapoodide vaateakendel näha üha uusi kiusatusi.

Sest mis sa kostad: Barbie-ajakirjas teatati ühel ilusal päeval, et kui uksekell heliseb, siis leiab Barbie endale uue sõbratari. Tüdruku nimi on

MATTEL

Ütle, Barbie!

kes on su sõber?

Mida Hadlev

(I o e : Midž Hädli), ja parima sõbratarina imetleb ta Barbiet kõiges. Kuna nukuneid on täpselt ühte kasvu, saab Midge vahel laenata mannekenist sõbratari riideid – ja seda teeb ta suurima mõnuga!

Muide, teise koomiksi tekstis tekib selles asjas ka pisuke vasturääkivus: seal soovib nimelt Barbie Midge'il kanda pikitriibulist kleiti, kui see tahab sihvakam paista... Kui juhtud kohtuma nii Barbie kui Midge'iga, siis võid nad huvi pärast üle mõõta – ehk on Midge sõbratari nõuandel käinud kaalu jälgimas? Midge astus Barbie kõrvale 1963, ja aasta hiljem selgus, et Barbiel on ka

õde – Skipper Roberts,

9 aasta vana ja 23 sentimeetrit pikk. Jajah, nüüd siis teame ka Barbie perekonnanime! Nukudetektiivid on välja uurinud, et Barbie Roberts

ema nimi on Margaret ja isa kututakse George'iks. Barbiel on veel teinegi eesnimi, mida ta kasutab ainult ametiasju ajades – nimelt Millicent. Horoskoopide austajad väidavad, et tähtkuju poolest on Baribe Lövi.

Aga ega Skipperiga barbindus veel lõppenud! Mis edasi sai, sellest räägime järgmistes numbrites.

Seekord ootame aga Barbie sõpradelt joonistusi teemal "Just selline sõber peaks Barbie'el olema!"

Auhinnad firmalt Mattel Toys!

Hei, siin on "Hea Lapse" jõulunumbri võistluste võitjate nimed!

BG Muusiku kasseti
"Ott ja valged jänesed" võitsid
**Julia Doveiko, Elari Haugas,
Dima Koptev, Rivo Lind,
Maarja Paesalu
ja Tiina Sinisoo.**

Parimad helkurijoonistajad olid ning
säraavad saarused saavad **Ebe Heinmaa,
Martin Kalt, Triin Kasenurm,
Katri Nasir, Rita Rõõmus,
Siiri Salutee, Ants Veski, Jaanus
Viikmaa ja Eimar Viimsi.**
Eritänu Ruila Põhikooli IV klassi
juhatajale ja lastele, kes meisterdasid
ilusaid helkureid kogu klassiga!

Kenide omanikeks saavad
**Heike Kulderknup,
Birgit Paur, Kristiina Roomets,
Rita Rõõmus,
Tiina Sinisoo
ja Marit Viimsi.**

Raamatudetektiivi auhinna – Th.
Egneri "Kardemoni linna röövlid"
kirjastuselt Varrak – saavad
**Sven Põdra, Ragnar Ratassepp
ja Sirje Sinisoo.**

LEGO auhinnad firmalt
"P.Jahn & Partners Baltic"
võitsid **Martin Kalt
ja Kadri Raudvere.**

Kurtna Lasteaed-Algkool palub edasi anda sellise
teate: Kõigi lastelt ja täiskasvanutelt ootab tervituskaarte
17aastane vähihaige noormees **Graig Sherold**
Ameerikast. Raskesti haige nooruki suurim soov on
pääseda Guinnessi rekordite raamatusse inimesena,
kes on saanud kõige enam tervituskaarte.

Graig ootab kaarte aadressil:
**Mr. Graig Sherold
Made of Foundation 31
Perminder Center East
Atlanta Georgia 30346
U S A**

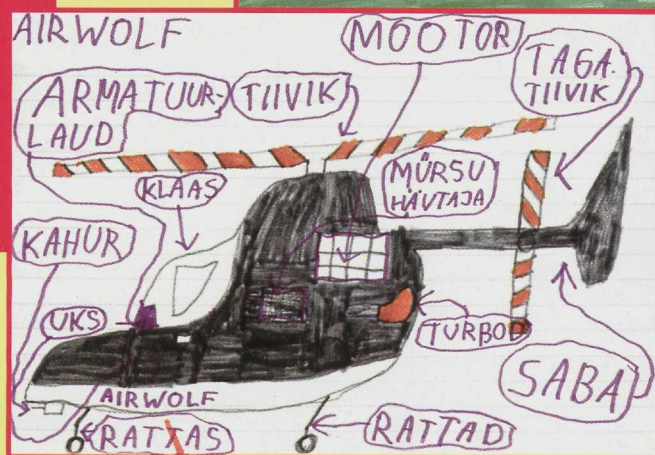
Kui soovid hakata
kirjasõprust pidama
hollandi lastega,
siis saada, palun, "Hea Lapse"
toimetusse inglisekeelne kiri,
milles tutvustad ennast ja oma
hobisid. Hollandi õpetajad arvasid,
et kirjavahetajatel peaks vanust
olema üle 10 aasta – just selles
vanuses hakkavad hollandi lapsed
võõrkeelele tegelema.

Kas helikopter koperdab helides

8-aastane ROBERT PIHO saatis meile enda konstrueeritud Õhuhundi (Airwolfi) pildi, meie otsustasime Airwolfi ka seltskonda pakkuda

↑ Aga sellise helikopteri joonistas Robert Linna, kui ta oli 9aastane. Praegu joonistab ta kindlasti veel paremini.

Mida üldse tähendab helikopter – kas tõesti imelikku heli tegevat õhus koperdavat lennuriista? Ei, selle lennumasina nimi on tuletatud hoopis kahest kreeka-keelsest sõnast: *helix* tähendab keeret, spiraali, *pteron* aga tiiba ja lendu. Eks ta üks keerlev tiib ju olegi! Nagu seiklusfilmides, nii ka päriselus on helikopteriga võimalik sõita ka neisse ligipääsmatutesse kohtadesse, kus lennuk ei saaks maanduda.

Piloodita lennumasin?

Carnegie Melloni ülikooli teadlased katsetavad aga praegu uut robothelikopterit, mis võib lennata ka ilma piloodita. Selle lennumasina pikkus on alla 3 meetri ja ta kaalub vaid 67 kilo. Lisaks maapealsele juhtimiskeskusele tegeleb robothelikopteri juhtimisega veel 24 ümber Maa tiirlevat satelliiti, nii et odavaks sellise minihelikopteri pidamine küll ei lähe. Videoseadeldiste abil suudab helikopter pidevalt säilitada ettenähtud kõrgust ja kiirust ning vältida takistusi oma teel.

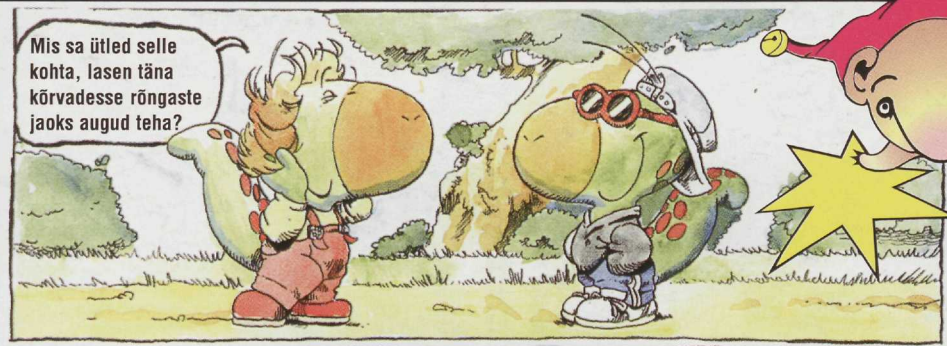
Milleks siis niisugust masinat vajatakse?

Muidugi luure- ja jälitustegevuseks – helikopteri valvesüsteem võib saavutada 10-15 sentimeetrilise täpsuse, nii et tema jaoks on naljamäng leida parkimisplatsil või maanteel üles üks teatav sinine või kollane auto ja seda jälitada seni, kuni vaja... Kuid minihelikopterist on eriti suur tulu päästetööde ja metsatulekahjude puhul: robotpiloot ei pelga ei vett ega põrgukuumust.

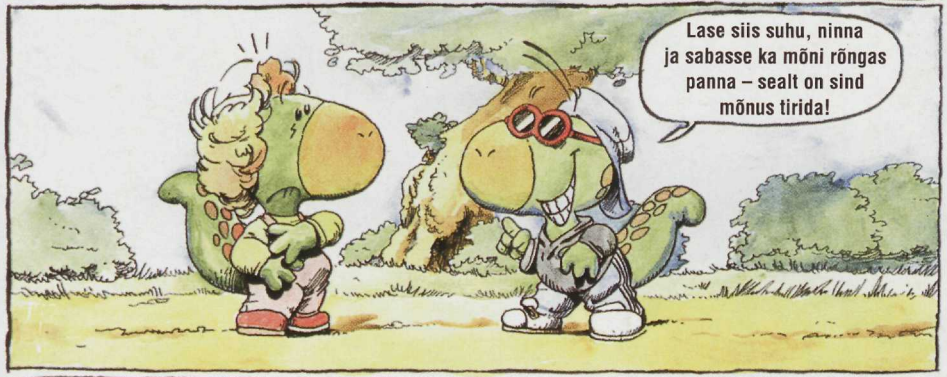
Kuigi uus lennumasin on juba esimesed testid läbi teinud, on ta esialgu siiski veel katsetamisjärgus.

P. E. 1376 972

Mis sa ütled selle kohta, lasen täna kõrvadesse rõngaste jaoks augud teha?

Lase siis suhu, ninna ja sabasse ka mõni rõngas panna - sealt on sind mõnus tirida!

Taevake! Mis sinuga ometi juhtus?

Sai pisut maitseküsimuste üle vaieldud!

Francis Schreilika '95

Algab ilmatu suur koomiksivõistlus!

SILMAD SIIA!

Võid saata toimetusse nii värvilisi kui mustvalgeid koomikseid. Parim suurus on A4 (joonistusvihiku mõõdus), parim pikkus - 2-4 osa. Ara siis väga veriseid lugusid ka joonista!

Parim koomiks saada toimetusse enne 1. aprilli!